

Bruksela, dnia 24.1.2017 r.
COM(2017) 30 final

**SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Wzmocnienie praw obywateli w Unii demokratycznych zmian

Sprawozdanie na temat obywatelstwa UE z 2017 r.

Spis treści

1.	Wprowadzenie.....	3
2.	Promowanie praw wynikających z obywatelstwa Unii oraz wspólnych wartości UE	4
2.1.	Ułatwianie obywatelom poznania swoich praw w UE	4
2.2.	Wzmacnianie wspólnych wartości europejskich	6
3.	Promowanie i wzmacnianie uczestnictwa obywateli w życiu demokratycznym UE ..	8
3.1.	Zwiększenie zaangażowania obywateli w unijny proces demokratyczny	9
3.2.	Zwiększenie przejrzystości – w kierunku bardziej demokratycznej Unii.....	10
3.3.	Transgraniczny dostęp do informacji politycznych	11
3.4.	Zwiększenie uczestnictwa migrujących obywateli UE w życiu politycznym	11
4.	Uproszczenie codziennego życia obywateli Unii	12
4.1.	Ograniczenie formalności administracyjnych i informowanie obywateli	13
4.1.1.	Informowanie przemieszczających się obywateli Unii i wspomaganie ich.....	13
4.1.2.	Ograniczenie formalności administracyjnych związanych z dokumentami urzędowymi obywateli	14
4.1.3.	Ograniczenie formalności administracyjnych w prawie rodzinnym.....	15
4.2.	Uproszczenie obywatelom podróżowania, mieszkania i pracowania w całej UE	16
4.2.1.	Zwiększanie możliwości dla studentów, stażystów, nauczycieli i innych pracowników	16
4.2.2.	Dalsze upraszczanie życia i podróżowania w UE	17
5.	Wzmacnianie bezpieczeństwa i promowanie równości.....	19
5.1.	Zwalczanie zagrożeń dla bezpieczeństwa oraz ochrona obywateli	19
5.1.1.	Zwalczanie zagrożeń dla bezpieczeństwa w obszarze sprawiedliwości i praw podstawowych w oparciu o wzajemne zaufanie	19
5.1.2.	Ochrona obywateli UE za granicą.....	20
5.2.	Ochrona wszystkich obywateli oraz promowanie równości i niedyskryminacji.....	21
5.2.1.	Ochrona i wspieranie ofiar i świadków	21
5.2.2.	Promowanie równości i niedyskryminacji	22
6.	Wniosek.....	24

1. WPROWADZENIE

Obywatelstwo Unii, wspólne dla wszystkich Europejczyków, które uzupełnia obywatelstwo krajowe, nie zastępując go, odzwierciedla wspólne prawa i wartości, jak również bogatą różnorodność Unii różnych narodowości i języków.

Prawa, możliwości i gwarancje związane z obywatelstwem Unii zostały utrwalone w Traktacie z Lizbony oraz Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Należą do nich swoboda podróżowania, pracy i nauki w innych państwach UE, udziału w europejskim życiu politycznym oraz prawo do ochrony przed dyskryminacją ze względu na przynależność państwową.

Aby poznać stan obywatelstwa Unii w całej UE oraz ocenić jego wpływ na codzienne życie obywateli Unii i potrzebę dalszych działań, w 2015 r. Komisja przeprowadziła specjalne konsultacje¹ i dwa badania dotyczące obywatelstwa Unii², w tym jedno na temat praw wyborczych³. Zorganizowano również wydarzenia z udziałem kluczowych zainteresowanych stron, w szczególności Parlamentu Europejskiego, a także Komitetu Regionów⁴. Pozostałe informacje zwrotne otrzymano bezpośrednio od obywateli Unii i zainteresowanych stron⁵.

Odkąd obywatelstwo Unii zostało po raz pierwszy zapisane w traktacie z Maastricht 25 lat temu, poczyniono znaczne postępy w zapewnianiu skuteczności praw obywateli Unii w praktyce. Dzisiaj dwie trzecie Europejczyków czuje się obywatelami Unii, a wśród młodszych pokoleń jeszcze więcej⁶.

Niezbędne jest jednak podejmowanie nieustannych wysiłków w celu zapewnienia, aby wszyscy obywatele Unii znali swoje prawa i mogli w pełni uczestniczyć w europejskim procesie demokratycznym. Dla Komisji, która wezwała do stworzenia Unii demokratycznych zmian, jest to priorytet polityczny⁷. Stanowi to również wspólny wysiłek, w ramach którego państwa członkowskie, parlamenty narodowe oraz instytucje UE współpracują w celu

¹ Konsultacje społeczne na temat obywatelstwa Unii, wspólnych wartości, praw i uczestnictwa demokratycznego rozpoczęte przez Komisję w dniu 14 września 2015 r. („konsultacje społeczne na temat obywatelstwa Unii z 2015 r.”), http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/2015_public_consultation_booklet_en.pdf

² Eurobarometr Flash 430 – Obywatelstwo Unii Europejskiej – październik 2015 r. („badanie Eurobarometr na temat obywatelstwa Unii z 2015 r.”).

³ Badanie Eurobarometr Flash 431 – Prawa wyborcze – listopad 2015 r. („badanie Eurobarometr na temat praw wyborczych z 2015 r.”)

⁴ Wspólne posiedzenie Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej z dnia 15 marca 2016 r. – „Obywatelstwo Unii w praktyce: nasze wspólne wartości, prawa i uczestnictwo demokratyczne”; zob. również konferencja na temat obywatelstwa Unii i sprawiedliwości zorganizowana przez prezydencję luksemburską w dniach 14–15 września 2015 r. przy wsparciu ze strony Komisji, <http://www.eu2015lu.eu/en/agenda/2015/09/14-15-conf-cjue-citoyens/index.html>. Zob. również konferencja na temat obywatelstwa zorganizowana wspólnie przez Komisję i Komitet Regionów w Owiiedo, wrzesień 2016 r.: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=34851

⁵ Obejmuje to również skargi i wnioski o udzielenie informacji złożone przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz obywateli, w tym w ramach portalu Twoja Europa, do którego w grudniu 2016 r. wpłynęło 210 000. zapytań.

⁶ Według standardowego badania Eurobarometru na temat obywatelstwa Unii z wiosny 2016 r. („standardowe badanie Eurobarometru na temat obywatelstwa Unii z 2016 r.”), poczucie obywatelstwa Unii osiągnęło drugi co do wysokości poziom od 2010 r. – wynosi 66 % ogólnie (67 % wiosną 2015 r.), 70 % wśród osób w wieku do 50 lat oraz 77 % wśród osób w wieku do 25 lat.

⁷ Jean-Claude Juncker, Nowy początek dla Europy: Mój program na rzecz zatrudnienia, wzrostu, sprawiedliwości oraz zmian demokratycznych (Wytyczne polityczne na następną kadencję Komisji Europejskiej).

zwiększenia zaufania obywateli Europy do naszego wspólnego projektu na rzecz silniejszej i lepszej Europy⁸.

W 2013 r. Komisja ogłosiła 12 nowych inicjatyw w sześciu kluczowych obszarach w celu usunięcia pozostałych przeszkód, na jakie napotykają obywatele pragnący korzystać z przysługujących im praw UE⁹. Od tego czasu Komisja podjęła działania w odniesieniu do wszystkich tych inicjatyw¹⁰.

W niniejszym trzecim sprawozdaniu na temat obywatelstwa UE Komisja dokonuje oceny postępów zgodnie ze swoimi priorytetami politycznymi w zakresie zatrudnienia, wzrostu, sprawiedliwości oraz zmian demokratycznych. W sprawozdaniu przedstawiono główne inicjatywy podjęte od 2014 r. w celu promowania i wzmacniania obywatelstwa Unii oraz konkretne propozycje służące zrealizowaniu kluczowych priorytetów w zakresie promowania, chronienia i wzmacniania praw wynikających z obywatelstwa Unii.

2. PROMOWANIE PRAW WYNIKAJĄCYCH Z OBYWATELSTWA UNII ORAZ WSPÓLNYCH WARTOŚCI UE

Aby móc korzystać ze swoich praw, obywatele muszą być ich świadomi. Choć niektóre prawa są dobrze znane i skutecznie wdrożone, nadal istnieją luki i dochodzi do nieporozumień. Skuteczność praw wynikających z obywatelstwa Unii zależy od tej świadomości wśród obywateli, rządów państw członkowskich oraz władz lokalnych i regionalnych.

1.1. Ułatwianie obywatelom poznania swoich praw w UE

Europejczycy są bardziej niż kiedykolwiek świadomi swojego **statusu obywateli Unii**¹¹, a większość z nich uważa obecnie, że **zna prawa przysługujące im jako obywatelom Unii**¹². Czują się także **lepiej poinformowani o tych prawach**, choć niekoniecznie o wszystkich z nich¹³: na przykład świadomość prawa do ochrony konsularnej jest w dalszym ciągu mała¹⁴. Odsetek Europejczyków **chcących wiedzieć** więcej o swoich prawach w dalszym ciągu rośnie¹⁵. Ponadto obywatele Unii mogą nie zawsze być świadomi tego, że korzystanie z praw wynikających z obywatelstwa Unii wiąże się również z pewnymi obowiązkami¹⁶. Mogą na przykład nie dostrzegać znaczenia swoich dokumentów tożsamości i dokumentów podróży oraz faktu, że powinni niezwłocznie zgłaszać ich utratę i kradzież, aby zmniejszyć ryzyko oszustwa.

⁸ Jean-Claude Juncker, orędzie o stanie Unii w 2016 r.: W kierunku lepszej Europy – Europy, która chroni, wzmacnia i broni (Strasburg, 14 września 2016 r.).

⁹ Sprawozdanie na temat obywatelstwa UE z 2013 r. (COM(2013) 269 final).

¹⁰ Pełny opis działań podjętych od 2013 r. przedstawiono w załączniku do niniejszego sprawozdania.

¹¹ Swojego statusu jest świadomych 87 % respondentów, a 78 % wie, w jaki sposób się go uzyskuje: Badanie Eurobarometr na temat obywatelstwa Unii z 2015 r.

¹² Standardowe badanie Eurobarometr na temat obywatelstwa Unii z 2016 r.

¹³ Badanie Eurobarometr na temat obywatelstwa Unii z 2015 r. 42 % respondentów uważa, że posiada dość solidną lub bardzo solidną wiedzę o swoich prawach (wzrost o 6 punktów procentowych od czasu badania Eurobarometr na temat obywatelstwa Unii z 2012 r.).

¹⁴ Idem. 72 % respondentów wie, że gdy obywatele Unii znajdują się poza terytorium UE mają prawo zwrócić się o pomoc do ambasady dowolnego państwa UE, jeżeli ich państwo nie posiada ambasady w danym kraju. 75 % respondentów jednak błędnie sądzi, że mają prawo ubiegać się o taką pomoc również wtedy, gdy przebywają w innym państwie UE.

¹⁵ Standardowe badanie Eurobarometr na temat obywatelstwa Unii z 2016 r.

¹⁶ Art. 20 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Dalsza poprawa zrozumienia praw UE, w tym prawa do swobodnego przemieszczania się i warunków związanych z tym prawem, jest ważna dla ich skutecznej codziennej realizacji.

Komisja będzie kontynuowała swoje działania w zakresie informowania obywateli o ich prawach UE oraz o tym, co powinni zrobić, jeżeli prawa te nie są respektowane¹⁷. Będzie także nadal wspierała rosnącą liczbę obywateli Unii poszukujących informacji na temat swoich praw, w szczególności na portalu Twoja Europa¹⁸, na którym obecnie odnotowuje się ponad 1,4 mln odwiedzin miesięcznie¹⁹. Europejski portal „e-Sprawiedliwość”²⁰, elektroniczny punkt kompleksowej obsługi w dziedzinie sprawiedliwości, uzupełnia to narzędzie, zapewniając obywatelom, którzy potrzebują dostępu do systemu wymiaru sprawiedliwości – oraz sędziom, prawnikom i innym pracownikom wymiaru sprawiedliwości – informacje na temat systemów wymiaru sprawiedliwości oraz poprawianie dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Komisja ulepsza również swój portal Europa, aby pomóc użytkownikom w szybkim i łatwym znalezieniu poszukiwanych informacji²¹. Działania na rzecz poprawy dostępności portalu Europa przyczynią się do ułatwienia dostępu do tych informacji osobom niepełnosprawnym.

W wielu przypadkach państwa członkowskie mają największe możliwości pod względem pomagania obywatelom w korzystaniu z praw UE. Władze lub organy krajowe²², w tym sędziowie oraz władze lokalne i regionalne, odgrywają ważną rolę w zakresie informowania obywateli o ich prawach UE i zwiększania ich świadomości w tym zakresie, jak również pod względem zapewnienia przestrzegania tych praw. Państwa członkowskie współpracują także za pośrednictwem sieci SOLVIT, która przy wsparciu Komisji służy rozwiązywaniu problemów napotykanym przez osoby fizyczne podczas korzystania ze swoich praw UE²³. Zapowiadany plan działania dotyczący SOLVIT powinien przyczynić się do zwiększenia zdolności, widoczności i autorytetu tej sieci jako narzędzia rozwiązywania problemów dla przedsiębiorstw i obywateli oraz jako narzędzia przekazywania informacji zwrotnych. Komisja pracuje również nad wprowadzeniem narzędzia służącego e-uczeniu się, aby pomóc biurom obsługi, które odgrywają kluczową rolę w egzekwowaniu praw obywateli Unii do

¹⁷ Badanie Eurobarometr na temat obywatelstwa Unii z 2015 r. 26 % respondentów uważa, że nie posiada wystarczającej wiedzy na temat tego, co należy zrobić, gdy ich prawa nie są respektowane. Wskazuje to na niewielką poprawę sytuacji w porównaniu z 2012 r. Zob. także pkt 11 w załączniku.

¹⁸ Sześćdziesięciu ekspertów portalu Twoja Europa codziennie pracuje, aby odpowiadać na pytania i udzielać porad w języku pozbawionym żargonu na temat praw osobistych w UE we wszystkich 24 językach urzędowych UE.

¹⁹ Ponadto planowane jest wykorzystanie potencjału bazy porad portalu Twoja Europa zawierającej 210 000 odpowiedzi, aby ulepszyć informacje przekazywane obecnie za pośrednictwem portalu Twoja Europa.

²⁰ Zob. <https://e-justice.europa.eu/home.do?action=home>

²¹ Portal europa.eu jest odwiedzany około 400 mln razy rocznie i stanowi jedną z największych domen na świecie. W 2013 r. rozpoczęto realizację projektu transformacji cyfrowej mającego na celu gruntowny przegląd portalu Europa, który ma zostać zakończony w 2017 r.

²² Np. wyspecjalizowanym organom ustanowionym na mocy dyrektywy w sprawie praw pracowniczych (dyrektywa 2014/54/UE w sprawie środków ułatwiających korzystanie z praw przyznanych pracownikom w kontekście swobodnego przepływu pracowników, Dz.U. L 128 z 30.4.2014, s. 8–14), które z pewnością przyczynią się do podniesienia świadomości wśród pracowników unijnych (w tym osób poszukujących pracy) oraz członków ich rodzin, pracodawców z sektora publicznego i prywatnego, organów publicznych, partnerów społecznych, organizacji pozarządowych, innych zainteresowanych stron oraz ogółu społeczeństwa w zakresie wpływu prawodawstwa Unii na swobodny przepływ pracowników. Organy te są odpowiedzialne między innymi za udzielanie pracownikom i członkom ich rodzin informacji na temat procedur odwoławczych i innej szczególnej pomocy.

²³ SOLVIT jest siecią organów krajowych współpracujących nad znalezieniem nieformalnych, pozasądowych i nieodpłatnych rozwiązań problemów napotykanym przez obywateli.

swobodnego przemieszczania się, w szczególności władzom lokalnym i regionalnym, w zrozumieniu i prawidłowym stosowaniu przepisów dotyczących swobodnego przemieszczania się.

Państwa członkowskie mają ponadto szczególny obowiązek pamiętać, że nadając lub odbierając obywatelstwo, nadają lub odbierają także obywatelstwo Unii, i dlatego powinny przestrzegać zasady lojalnej współpracy oraz ograniczeń określonych przez Trybunał Sprawiedliwości.

1.2. Wzmacnianie wspólnych wartości europejskich

Nasze wartości, w tym wolność, demokracja i praworządność, są integralną częścią naszego europejskiego stylu życia²⁴. Obywatelstwo Unii oznacza również korzystanie z równego traktowania oraz podzielenie systemu wspólnych wartości, na straży których stoi Unia, w tym poszanowania godności ludzkiej, równości i praw człowieka oraz włączenia, tolerancji i poszanowania różnorodności²⁵.

Obywatele Unii oczekują podjęcia dalszych działań w zakresie promowania wspólnych wartości UE²⁶. Zasugerowali oni, że powinno się to odbywać w szczególności poprzez edukację, mobilność młodzieży i wydarzenia kulturalne. Ta idea przyświecała również przyjęciu deklaracji paryskiej z marca 2015 r.²⁷.

Promowanie świadomości obywatelstwa Unii i związanych z nim wartości wśród młodych Europejczyków osiagających wiek uprawniający do głosowania i osób uzyskujących obywatelstwo państwa członkowskiego oraz wśród całego społeczeństwa wymaga wspólnych wysiłków wszystkich zainteresowanych podmiotów na wszystkich poziomach – państw członkowskich, w tym ich władz lokalnych i regionalnych²⁸, instytucji UE i społeczeństwa obywatelskiego.

W swoim komunikacie z dnia 14 czerwca 2016 r. w sprawie zapobiegania radykalizacji postaw prowadzącej do brutalnego ekstremizmu Komisja zapowiedziała konkretne działania. W szczególności Komisja ustanowi sieć ułatwiającą bezpośrednie kontakty z osobami prezentującymi pozytywne wzorce zachowań w szkołach, centrach młodzieżowych i klubach sportowych, aby zachęcać i inspirować młodzież do stania się aktywnymi i zaangażowanymi członkami społeczeństwa europejskiego. Ponadto będzie wspierała rolę pracy z młodzieżą, organizacji młodzieżowych i sieci w integracji społecznej poprzez wspieranie zaangażowania młodych ludzi w społecznościach, ich uczestnictwa w wolontariacie oraz działaniach na rzecz pozytywnych zmian społecznych oraz w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi opracuje zestaw najlepszych praktyk²⁹ służących wspieraniu osób i organizacji pracujących z młodzieżą. Zwiększy wykorzystanie eTwinningu³⁰, platformy internetowej, która promuje

²⁴ Jean-Claude Juncker, orędzie o stanie Unii w 2016 r. Zob. również: komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie zapobiegania radykalizacji postaw prowadzącej do brutalnego ekstremizmu (COM(2016) 379 final).

²⁵ Art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej.

²⁶ Konsultacje społeczne na temat obywatelstwa Unii z 2015 r.

²⁷ Deklaracja w sprawie promowania – poprzez edukację – postaw obywatelskich oraz wspólnych wartości, którymi są wolność, tolerancja i niedyskryminacja, ST 8965/15.

²⁸ Z konsultacji społecznych na temat obywatelstwa Unii z 2015 r. wynika, że 78 % respondentów oczekuje od władz lokalnych i regionalnych odgrywania większej roli w tym kontekście.

²⁹ Plan prac UE na rzecz młodzieży na lata 2016–2018, Dz.U. C 417 z 15.12.2015, s. 1–15.

³⁰ http://eacea.ec.europa.eu/llp/comenius/comenius_etwinning_en.php

współpracę i wymianę między nauczycielami i szkołami w całej Europie, oraz rozszerzy go na państwa sąsiadujące z UE.

Wartości europejskie są wspierane za pośrednictwem programu Erasmus+, który już umożliwił pięciu milionom osób studiowanie, szkolenie się, odbycie wolontariatu lub uzyskanie doświadczenia zawodowego w innym państwie, przyczyniając się w ten sposób do promowania aktywnego obywatelstwa i solidarności. Od 2015 r. w ramach Erasmus+ położono szczególny nacisk na projekty wspierające włączenie społeczne i zapobiegające radykalizacji postaw. W 2016 r. w ramach tego programu udostępniono ponad 400 mln EUR na potrzeby partnerstw ponadnarodowych mających na celu opracowanie innowacyjnych rodzajów podejścia do polityki i praktyk na poziomie oddolnym, w których priorytetowo traktuje się włączenie społeczne, promowanie wspólnych wartości i zrozumienie międzykulturowe, a skalę takich działań pomoże zwiększyć również przeznaczona na ten cel kwota 13 mln EUR.

Wolontariat jest kolejnym sposobem stosowania wartości UE w praktyce. Dzięki rozwijaniu solidarności, wzajemnego zrozumienia i tolerancji przyczynia się on do wzmocnienia spójności społecznej i aktywnego obywatelstwa. Wolontariat europejski zostanie wzmocniony oraz podjęte zostaną działania mające na celu promowanie przyznawania na studiach punktów za pracę wolontariacką i opracowywania programów nauczania, które łączą treści akademickie z zaangażowaniem obywatelskim poprzez Erasmus+. Europejski Korpus Solidarności, którego działalność będzie zasadzać się na najważniejszych wartościach zaangażowania i solidarności UE, na pierwszym etapie swojego funkcjonowania oraz w ramach swojej części dotyczącej wolontariatu³¹ będzie opierać się na istniejących unijnych programach skierowanych do młodzieży, jak również posłuży mobilizacji już istniejących sieci zatrudnienia, edukacji i społeczeństwa obywatelskiego w całej Europie, aby umożliwić młodzieży pomaganie tam, gdzie pomoc jest najbardziej potrzebna. Będzie on służył jako czynnik łączący młodzież pracującą nad wspólnym projektem solidarnościowym, przyczyniając się tym samym do rozwoju silniejszej perspektywy europejskiej. Młodzi ludzie w całej UE będą mogli uczestniczyć w szerokim zakresie działań solidarnościowych poprzez wspieranie organizacji pozarządowych, samorządów lub przedsiębiorstw prywatnych, które w celu zaradzenia trudnym sytuacjom w całej UE podejmują działania, na przykład takie jak: odbudowa społeczności w następstwie klęsk żywiołowych, rozwiązywanie problemów społecznych, takich jak: wykluczenie społeczne, ubóstwo, opieka zdrowotna i wyzwania demograficzne, czy też praca przy przyjmowaniu i integracji uchodźców³².

W ramach programu „Prawa, równość i obywatelstwo”³³ zapewnia się finansowanie działań promujących świadomość i wiedzę w zakresie praw wynikających z obywatelstwa Unii oraz wartości leżących u jego podstaw. W 2016 r. przeznaczono 2,5 mln EUR na propagowanie skutecznego włączenia i uczestnictwa migrujących obywateli UE w ich państwach przyjmujących³⁴. W ramach tego programu zapewnia się również finansowanie oddolnych

³¹ https://europa.eu/youth/volunteering_pl

³² http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3062_pl.htm

³³ Rozporządzenie (UE) nr 1381/2013 ustanawiające program „Prawa, równość i obywatelstwo” na lata 2014–2020, Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 62–72.

³⁴ Kwota ta obejmuje działania związane z opracowywaniem, identyfikowaniem i promowaniem wymiany i rozpowszechniania najlepszych praktyk stosowanych w całej UE na poziomie lokalnym/regionalnym/krajowym w celu wspierania skutecznego włączenia i uczestnictwa mobilnych obywateli Unii w życiu obywatelskim i politycznym przyjmującego państwa UE (np. za pośrednictwem usług informacyjnych punktu kompleksowej obsługi adresowanych do osób nowo przybyłych, dzięki

projektów mających na celu promowanie tolerancji, zapobieganie rasizmowi i ksenofobii oraz zwalczanie tych zjawisk, a także wspiera się inicjatywy na rzecz lepszego zrozumienia między społecznościami, w tym poprzez działania międzyreligijne i międzykulturowe. Program „Europa dla Obywateli” stanowi wyjątkowe forum służące angażowaniu obywateli w UE³⁵. Będzie on nadal rozwijany, aby zmaksymalizować jego wpływ dzięki strategicznemu finansowaniu działań ukierunkowanych na obywateli w celu wsparcia na rzecz promowania obywatelstwa europejskiego i wartości Unii³⁶. Program ten stwarza możliwości debaty, refleksji i tworzenia sieci kontaktów, promując tym samym zaangażowanie obywatelskie. Co roku w ramach tego programu ponad 1 mln obywateli Unii uczestniczy w różnych projektach na poziomie od lokalnego po europejski, co sprzyja poczuciu obywatelstwa Unii.

Priorytety na lata 2017–2019: promowanie praw wynikających z obywatelstwa Unii oraz wspólnych wartości UE

Komisja:

1. w latach 2017 i 2018 przeprowadzi **ogólnounijną kampanię informacyjną i uświadamiającą na temat praw wynikających z obywatelstwa Unii**, w tym ochrony konsularnej i praw wyborczych w kontekście wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2019 r.³⁷;
2. podejmie działania mające na celu wzmocnienie **wolontariatu europejskiego** oraz promowanie włączenia wolontariatu do kształcenia i płynących z tego korzyści. Do 2020 r. Komisja zaprosi pierwsze 100 000 młodych Europejczyków do udziału w wolontariacie w ramach **Europejskiego Korpusu Solidarności**, który zapewni możliwość rozwijania nowych umiejętności, zdobycie istotnego doświadczenia, wniesienia istotnego wkładu w rozwój społeczeństwa w całej UE oraz uzyskania nieocenionego doświadczenia i nabycia cennych umiejętności na początku ich kariery³⁸;
3. ochroni istotę obywatelstwa Unii i jego nieodłączne wartości; w latach 2017–2018 opracuje sprawozdanie na temat **krajowych mechanizmów przyznawania obywatelstwa Unii inwestorom**, w którym opíše działania Komisji w tym obszarze, obowiązujące prawo krajowe i praktyki, a także przedstawi pewne wytyczne dla państw członkowskich.

3. PROMOWANIE I WZMACNIANIE UCZESTNICTWA OBYWATELI W ŻYCIU DEMOKRATYCZNYM UE

Status obywatela Unii oznacza również korzystanie z praw politycznych. Każdy dorosły obywatel Unii ma prawo do głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego.

promowaniu udziału w wyborach lokalnych wśród obywateli Unii pochodzących z innego państwa członkowskiego itp.).

³⁵ Zob. badanie niedawno opublikowane przez Parlament Europejski: European Implementation Assessment, Europe for Citizens Programme (2014–2020), PE 581.418, s. 4.

³⁶ Wsparcia udzielono już na przykład sieciom miast i projektom społeczeństwa obywatelskiego, w ramach których daje się obywatelom możliwość wzięcia konkretnego udziału w kształtowaniu polityki UE.

³⁷ Obejmuje to ułatwienie obywatelom dostępu do istotnych informacji na stronie internetowej Komisji dotyczącej ochrony konsularnej oraz podnoszenie świadomości wartości europejskich dokumentów tożsamości i dokumentów podróży. Będzie to również opierało się na innych działaniach finansowanych przez UE, w tym w ramach programu „Prawa, równość i obywatelstwo”, aby dotrzeć do osób młodych poprzez różne kanały, w tym nowe media.

³⁸ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3062_pl.htm

Migrujący obywatele UE mają prawo do głosowania w swoim państwie pobytu lub w państwie pochodzenia. Prawo to nie jest wykorzystywane w takim stopniu, w jakim mogłoby być³⁹.

Podstawą funkcjonowania UE jest demokracja przedstawicielska. Wymaga to przejrzystości i przystępnej, odpowiedzialnej kultury politycznej, wspieranej skutecznym systemem wyborczym oraz świadomym i zaangażowanym elektoratem.

1.3. Zwiększenie zaangażowania obywateli w unijny proces demokratyczny

Zwiększenie zaangażowania obywateli w unijny proces demokratyczny wymaga wspólnych wysiłków państw członkowskich, w tym ich władz lokalnych i regionalnych, instytucji UE i społeczeństwa obywatelskiego.

W swoim sprawozdaniu w sprawie wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 r.⁴⁰ Komisja zwróciła uwagę na konieczność – ze względu na wybory w 2019 r. – przeanalizowania powodów niezmiennie niskiej frekwencji w wyborach w niektórych państwach członkowskich oraz określenia sposobów rozwiązania tego problemu. Obywatele chętniej się angażują, gdy wiedzą, na jaką politykę, programy i partie polityczne głosują. Uczestnictwo polega jednak nie tylko na głosowaniu – chodzi również o odgrywanie aktywnej roli w debacie politycznej i w życiu partii politycznych, a także kandydowanie w wyborach. Chodzi o angażowanie się w funkcjonowanie instytucji UE i rozliczanie ich z działalności.

Dialogi z obywatelami oraz udział obywateli w wydarzeniach w ramach kampanii partii europejskich i w dyskusjach internetowych przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. wykazały, że istnieje zapotrzebowanie na większą interakcję z politykami unijnymi, krajowymi i lokalnymi⁴¹. Większość Europejczyków uważa również, że frekwencja w wyborach europejskich byłaby wyższa, gdyby wyborcy mieli więcej informacji na temat wpływu, jaki UE wywiera na ich codzienne życie, oraz na temat wyborów do Parlamentu Europejskiego⁴². Komisja zintensyfikuje dialogi z obywatelami i podejmie dalsze działania w celu wyjaśnienia im swojej polityki, co podkreślił przewodniczący Komisji Jean-Claude Juncker w swoim orędziu o stanie Unii z 2016 r.

Zachęcanie do większej frekwencji w wyborach europejskich stanowi wspólny obowiązek. Państwa członkowskie powinny promować uczestnictwo w życiu demokratycznym lepiej informując obywateli o ich prawie do głosowania w wyborach lokalnych i europejskich⁴³ oraz likwidując bariery utrudniających to uczestnictwo⁴⁴. Ponadto obywatele Unii, w

³⁹ Badanie Eurobarometr na temat praw wyborczych z 2015 r.

⁴⁰ COM(2015) 206 final.

⁴¹ 87 % uczestników tego dialogu stwierdziło, że będzie głosować w wyborach europejskich (sprawozdanie Komisji, *Dialogi z obywatelami jako wkład w rozwój europejskiej przestrzeni publicznej* (COM(2014) 173 final)).

⁴² Badanie Eurobarometr na temat praw wyborczych z 2015 r.

⁴³ Według badania Eurobarometr na temat obywatelstwa Unii z 2015 r. większość respondentów prawidłowo określiła swoje prawa wyborcze na poziomie europejskim (67 %) i lokalnym (54 %). Nawet jeżeli te dane liczbowe są wyższe niż w 2007 r., to poziom świadomości tych praw nieco zmalał od 2012 r.

⁴⁴ W przypadku grup niedostatecznie reprezentowanych lub szczególnie wrażliwych, takich jak osoby niepełnosprawne. Zob. także badanie opublikowane przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej w październiku 2010 r. na temat prawa osób cierpiących na zaburzenia psychiczne i osób niepełnosprawnych umysłowo do udziału w życiu politycznym.

szczegółności głosujący w państwach innych niż państwa, których są obywatelami, z zadowoleniem przyjęliby praktyki ułatwiające im głosowanie w tych wyborach jako cudzoziemcy (np. rozsyłanie indywidualnych pism, rejestracja w spisie wyborców za pośrednictwem internetu, e-głosowanie)⁴⁵. Takie praktyki będą korzystne dla wszystkich obywateli Unii.

W okresie przygotowań do wyborów europejskich w 2019 r. Komisja zorganizuje w 2018 r. wydarzenie na wysokim szczeblu dotyczące uczestnictwa demokratycznego, przy czym szczególny nacisk zostanie położony na promowanie najlepszych praktyk zwiększających udział osób młodych oraz grup szczególnie wrażliwych i niedostatecznie reprezentowanych.

1.4. Zwiększenie przejrzystości – w kierunku bardziej demokratycznej Unii

Opierając się na Traktacie z Lizbony, Komisja podjęła działania mające na celu zwiększenie przejrzystości i demokratyczności wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 r., w tym promując system głównych kandydatów (*Spitzenkandidaten*)⁴⁶.

Wybory do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. zasadniczo różniły się od poprzednich, ponieważ istniał jasny związek pomiędzy wynikami wyborów a wyborem przewodniczącego Komisji Europejskiej.

W listopadzie 2015 r. Parlament Europejski przedstawił inicjatywę ustawodawczą w sprawie wyborów do Parlamentu Europejskiego⁴⁷, której celem jest dalsze wzmocnienie demokratycznego i ponadnarodowego wymiaru wyborów europejskich i legitymacji demokratycznej systemu podejmowania decyzji w UE, na przykład dzięki wprowadzeniu zasady głównych kandydatów do prawa wyborczego UE i zwiększenie widoczności europejskich partii politycznych⁴⁸. Reforma prawa wyborczego stanowi dla Unii szansę, aby stała się bardziej demokratyczna.

Możliwości pociągania Komisji do odpowiedzialności demokratycznej również zostaną zwiększone dzięki zniesieniu przepisu zobowiązującego komisarzy do rezygnacji ze stanowiska przed kandydowaniem w wyborach europejskich. W dniu 23 listopada 2016 r. Komisja zaproponowała Parlamentowi Europejskiemu odpowiednią aktualizację porozumienia ramowego z 2010 r. w sprawie stosunków między Parlamentem Europejskim i Komisją Europejską⁴⁹. Otwarty dialog ze wszystkimi zainteresowanymi stronami oraz działania poszerzające świadomość w okresie przygotowań do wyborów europejskich będą opierały się na nowych elementach wyborów wprowadzonych w 2014 r.

Ponadto Komisja – również w odpowiedzi na wniosek Parlamentu Europejskiego o zbadanie możliwości e-głosowania⁵⁰ – przeanalizuje, w jaki sposób korzystanie z narzędzi społeczeństwa cyfrowego może przyczynić się do debaty demokratycznej oraz usprawnić

⁴⁵ Badanie Eurobarometr na temat praw wyborczych z 2015 r. Według konsultacji społecznych na temat obywatelstwa Unii z 2015 r. 21 % respondentów stwierdziło, że doświadczyło trudności w korzystaniu ze swoich praw wyborczych, gdy zamieszkiwało w innym państwie UE.

⁴⁶ Zalecenie Komisji 2013/142/UE dotyczące usprawnienia demokratycznego i skutecznego przeprowadzania wyborów do Parlamentu Europejskiego, Dz.U. L 79 z 21.3.2013, s. 29–32; oraz W kierunku bardziej demokratycznych wyborów do Parlamentu Europejskiego (COM(2014) 196 final)).

⁴⁷ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 11 listopada 2015 r. w sprawie reformy prawa wyborczego Unii Europejskiej (P8_TA(2015)0395 – 2015/2035(INL)).

⁴⁸ Wniosek ten jest obecnie przedmiotem dyskusji w Radzie.

⁴⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3929_pl.htm

⁵⁰ Pierwsze sprawozdanie okresowe Komisji na temat realizacji projektów pilotażowych i działań przygotowawczych (2016)

proces wyborczy i uczestnictwo demokratyczne, w tym w przypadku migrujących obywateli UE, osób młodych i grup niedostatecznie reprezentowanych⁵¹.

1.5. Transgraniczny dostęp do informacji politycznych

Respondenci uczestniczący w konsultacjach społecznych na temat obywatelstwa Unii z 2015 r. uważali, że problemem jest brak transgranicznego dostępu do informacji politycznych, w szczególności do platform medialnych w innych państwach UE, a także brak transgranicznych relacji z kwestii politycznych. Utrudnia to obywatelom Unii mieszkającym za granicą śledzenie wiadomości z państw, których są obywatelami, a innym osobom – uzyskanie szerszego spojrzenia na wiadomości i debaty polityczne.

Wolne media i dostęp do pluralizmu głosów w społeczeństwie i mediach są niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania demokracji. W ramach swojego drugiego dorocznego sympozjum na temat praw podstawowych, które w dużej mierze poświęcone było pluralizmowi mediów i demokracji, Komisja zebrała kluczowe zainteresowane strony, aby omówić, w jaki sposób należy rozwijać debatę polityczną w kwestiach kluczowych dla społeczeństw demokratycznych za pośrednictwem pluralistycznego środowiska medialnego. Komisja wykorzysta te rezultaty w przyszłych działaniach w tym obszarze⁵².

Internet jest obecnie głównym źródłem informacji politycznych dla większości obywateli, szczególnie w przypadku młodszych pokoleń⁵³. Europejczycy w coraz większym stopniu korzystają z usług online w zakresie treści, gdy przemieszczają się między państwami. Realizując swoją strategię jednolitego rynku cyfrowego⁵⁴, Komisja przedstawiła wniosek dotyczący rozporządzenia umożliwiającego obywatelom podróżowanie w UE z dostępem do treści cyfrowych, które zakupili lub abonowali w państwie zamieszkania⁵⁵.

1.6. Zwiększenie uczestnictwa migrujących obywateli UE w życiu politycznym

Chociaż obywatele Unii mają prawo do kandydowania w wyborach lokalnych w innym państwie członkowskim, w którym mieszkają, na takich samych warunkach jak w przypadku obywateli tego państwa, pewne stanowiska w organach wykonawczych na poziomie gminy w niektórych państwach członkowskich mogą zajmować wyłącznie obywatele tych państw. Poglądy obywateli na temat tego, czy jest to właściwe, są podzielone dość równo, a Komisja przeanalizuje tę kwestię w swoim następnym sprawozdaniu na temat wyborów lokalnych⁵⁶.

Obywatele nie nabywają prawa do głosowania w wyborach krajowych lub prezydenckich, gdy przenoszą się do innego państwa UE⁵⁷. Ponadto obywatele niektórych państw UE mogą obecnie być pozbawieni przysługującego im prawa do głosowania w wyborach krajowych w swoim państwie pochodzenia (pozbawienie praw wyborczych) z powodu zamieszkania przez

⁵¹ Zob. <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/rec/topics/rec-rppi-evot-ag-2016.html>

⁵² Doroczne sympozjum na temat praw podstawowych w 2016 r.

⁵³ Konsultacje społeczne na temat obywatelstwa Unii z 2015 r.

⁵⁴ COM(2015) 192 final.

⁵⁵ COM(2015) 627 final.

⁵⁶ Ponad ośmiu na dziesięciu respondentów uczestniczących w konsultacjach społecznych na temat obywatelstwa Unii z 2015 r. było zdania, że obywatele Unii z innych państw UE powinni mieć możliwość zostania członkiem organu wykonawczego na poziomie gminy, natomiast respondenci badania Eurobarometr na temat praw wyborczych z 2015 r. byli w tej kwestii podzieleni.

⁵⁷ W badaniu Eurobarometr na temat obywatelstwa Unii z 2015 r. 64 % respondentów uznało uzyskanie przez obywateli prawa do głosowania w wyborach krajowych za słuszne.

pewien czas w innym państwie UE⁵⁸. Obywatele nie powinni być poszkodowani w wyniku korzystania ze swojego prawa do swobodnego przemieszczania się. W 2014 r. Komisja⁵⁹ zachęciła zainteresowane państwa członkowskie do zapewnienia obywatelom, którzy korzystają z należnego im prawa do swobodnego przemieszczania się, możliwości utrzymania prawa do głosowania w wyborach krajowych, jeśli wykażą oni ciągłe zainteresowanie życiem politycznym w państwie, którego są obywatelami. Komisja będzie nadal monitorowała rozwój sytuacji w odpowiednich państwach członkowskich i rozważy podjęcie stosownych działań, aby zachęcić je do poszukania zrównoważonych rozwiązań. Zbada również możliwość głosowania obywateli Unii niebędących obywatelami danego państwa, którzy korzystają ze swojego prawa do swobodnego przemieszczania się, w wyborach krajowych w państwie, w którym mieszkają.

Priorytety na lata 2017–2019: Promowanie i wzmacnianie uczestnictwa obywateli w życiu demokratycznym UE

Komisja:

1. zintensyfikuje **dialog z obywatelami** i będzie promowała debaty publiczne, aby doprowadzić do lepszego zrozumienia przez społeczeństwa wpływu UE na codzienne życie obywateli i wspierać wymianę poglądów z obywatelami;
2. przedstawi w 2017 r. sprawozdanie z wdrażania **prawa Unii dotyczącego wyborów lokalnych** mającego na celu zapewnienie skutecznego korzystania ze swoich praw wyborczych na poziomie lokalnym przez obywateli Unii;
3. w 2018 r. **będzie promowała najlepsze praktyki, które ułatwiają obywatelom głosowanie i startowanie w wyborach europejskich**, w tym pod względem zachowania prawa do głosowania w przypadku przemieszczenia się do innego państwa członkowskiego oraz transgranicznego dostępu do wiadomości politycznych, aby poprawiać frekwencję i szerokie uczestnictwo demokratyczne z uwagi na wybory europejskie w 2019 r.⁶⁰.

4. UPROSZCZENIE CODZIENNEGO ŻYCIA OBYWATELI UNII

Od czasu zapisania po raz pierwszy w traktatach swobody przemieszczania się 60 lat temu życie, praca, nauka i podróżowanie za granicą stały się w Europie znacznie łatwiejsze⁶¹. Ponad 15 mln Europejczyków mieszka w innym państwie UE⁶². Swoboda przemieszczania się daje obywatelom Unii możliwość podróżowania, studiowania, prowadzenia działalności gospodarczej, pracowania i życia w innych państwach UE. Badania wykazują, że obywatele

⁵⁸ W badaniu Eurobarometr na temat obywatelstwa Unii z 2015 r. 67 % respondentów uznało utratę prawa do głosowania przez obywateli w wyborach krajowych w swoim państwie pochodzenia za niesłuszną.

⁵⁹ Zalecenie 2014/53/UE w sprawie zapobiegania konsekwencjom pozbawiania praw wyborczych obywateli Unii korzystających z prawa do swobodnego przemieszczania się, Dz.U. L 32 z 1.2.2004, s. 34–35.

⁶⁰ Wspomniane najlepsze praktyki będą dotyczyły również narzędzi e-demokracji, rozwiązań w zakresie zdalnego głosowania (np. e-głosowania) oraz transgranicznego dostępu do informacji politycznych, a także będą miały na celu podniesienie niskiej frekwencji wyborczej.

⁶¹ Europeizacji ulega codzienne życie większego odsetka obywateli Unii niż się powszechnie zakłada. Na przykład ponad 50 % obywateli Unii „regularnie komunikuje się przez telefon, internet, za pośrednictwem poczty tradycyjnej lub elektronicznej z rodziną lub przyjaciółmi za granicą”, „w ciągu ubiegłych dwóch lat odwiedziło co najmniej jedno inne państwo członkowskie UE, „ogląda telewizję w języku obcym” lub uważa, że „dobrze zna co najmniej jedno inne państwo UE” (finansowany przez UE projekt badawczy EUCROSS).

⁶² http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics

Unii, zwłaszcza młodzież, uważają swobodę przemieszczania się za jedno z najbardziej pozytywnych osiągnięć UE⁶³. Postrzegają ją jako korzystną zarówno dla nich osobiście, jak i dla gospodarek ich państw⁶⁴.

Niemniej jednak Europejczycy nadal mogą napotykać trudności w przypadku przemieszczenia się do innego państwa UE lub mieszkania w nim⁶⁵. Niektóre trudności mają charakter prawny, inne proceduralny, a jeszcze inne technologiczny, ale często wymaga to stosunkowo niewielkiej zmiany, aby w sposób istotny zmienić sytuację.

1.7. Ograniczenie formalności administracyjnych i informowanie obywateli

Respondenci konsultacji społecznych na temat obywatelstwa Unii z 2015 r. stwierdzili, że napotkane przez nich problemy najczęściej dotyczyły przedłużających się lub niejasnych procedur administracyjnych, braku wystarczających informacji oraz trudności w dostępie do usług prywatnych. Zgłosili również trudności w zakresie komunikacji między organami publicznymi i z systemem opieki zdrowotnej⁶⁶. Konieczne są dalsze działania w celu uproszczenia korzystania przez obywateli Unii z praw do swobodnego przemieszczania się.

1.7.1. Informowanie przemieszczających się obywateli Unii i wspomaganie ich

Przed podjęciem decyzji o przemieszczeniu się do innego państwa UE (lub o powrocie do swojego państwa po okresie zamieszkiwania w innym miejscu na terytorium UE) większość Europejczyków korzysta z internetu, aby znaleźć informacje i pomoc, jakich potrzebują, aby móc na przykład pracować, studiować, podróżować, mieszkać lub przejść na emeryturę w innym państwie członkowskim⁶⁷. W praktyce informacje dostępne w internecie często są trudne do znalezienia, niekompletne, niezrozumiałe, niedokładne lub nieaktualne i nie zawsze odpowiadają potrzebom użytkowników. Większość Europejczyków twierdzi, że łatwiej byłoby im przenieść się do innego państwa UE i w nim mieszkać, gdyby organy przekazywały informacje i porady dostosowane do indywidualnych potrzeb za pośrednictwem punktów kompleksowej obsługi na portalach internetowych oraz gdyby mogli dopełnić formalności administracyjnych drogą elektroniczną. Nowe rozporządzenie (UE) 2016/589 w sprawie EURES już ułatwia nawiązywanie kontaktów transgranicznych między osobami

⁶³ Standardowe badanie Eurobarometr na temat obywatelstwa Unii z jesieni 2016 r. „Swoboda przepływu osób, towarów i usług w UE” znajduje się na szczycie listy najbardziej pozytywnych skutków UE dla 56 % respondentów, tuż przed „pokojem między państwami członkowskimi UE”. Ponadto 81 % Europejczyków popiera „swobodny przepływ obywateli UE, którzy mogą mieszkać, pracować, uczyć się i prowadzić działalność gospodarczą w każdym państwie UE”. Większość respondentów popiera swobodny przepływ we wszystkich państwach.

⁶⁴ Badanie Eurobarometr na temat obywatelstwa Unii z 2015 r. 71 % respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że swobodny przepływ osób na terytorium UE przynosi korzyści gospodarcze ich państwu. Również konsultacje społeczne na temat obywatelstwa Unii z 2015 r.: ogromna większość respondentów uważała, że przemieszczenie się do innego państwa UE zwiększa różnorodność kulturową, ułatwia wzajemne zrozumienie oraz daje dostęp do określonej wiedzy i umiejętności.

⁶⁵ Jak wynika na przykład ze skarg otrzymanych przez SOLVIT i portal Twoja Europa.

⁶⁶ W 2014 r. zdecydowaną większość problemów napotkanych przez obywateli korzystających z SOLVIT dotyczyła kwestii związanych z zabezpieczeniem społecznym, a w dalszej kolejności kwestii związanych ze swobodnym przemieszczaniem się. Zob. http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/solvit/index_en.htm

⁶⁷ W konsultacjach społecznych na temat obywatelstwa Unii z 2015 r. 73 % respondentów stwierdziło, że głównym źródłem informacji, z którego korzystali przed przeniesieniem się do innego państwa UE, były strony internetowe organów publicznych, w tym władz regionalnych i lokalnych danego państwa.

poszukującymi pracy a pracodawcami⁶⁸. Lepsza współpraca między organami krajowymi również uprościłaby formalności⁶⁹.

W strategii jednolitego rynku cyfrowego Komisja zobowiązała się do utworzenia przyjaznego dla użytkownika systemu informacyjnego dla obywateli i przedsiębiorstw poprzez rozbudowę i integrację portali europejskich i krajowych⁷⁰. W strategii jednolitego rynku cyfrowego poparto również utworzenie jednego portalu cyfrowego, który ma zapewniać w internecie „wszystko, czego przedsiębiorcy i obywatele potrzebują”, aby prowadzić transgraniczną działalność gospodarczą w innym państwie w obrębie jednolitego rynku UE lub aby podróżować do takiego państwa, dokonywać w nim zakupów, pracować, studiować lub mieszkać. Portal ten opierałby się na istniejących portalach, punktach kontaktowych⁷¹ oraz sieciach pomocy i rozwiązywania problemów, co miałyby na celu ich rozbudowę i ulepszenie oraz lepsze powiązanie ich ze sobą, by umożliwić obywatelom i przedsiębiorcom internetowy dostęp do wysokiej jakości wyczerpujących informacji, skutecznej pomocy oraz do usług w zakresie rozwiązywania problemów i do skutecznych procedur.

Połączony jednolity rynek cyfrowy obejmuje dalsze rozwijanie i tworzenie bezproblemowych, przyjaznych dla użytkownika i zorientowanych na użytkownika usług administracji elektronicznej na potrzeby tych obywateli, którzy chcą studiować, pracować, mieszkać i przejść na emeryturę lub rozpocząć i prowadzić działalność gospodarczą w dowolnym miejscu w UE. Komisja bada także możliwość wdrożenia zasady jednorazowości, tak aby obywatele i przedsiębiorstwa nie musieli przekazywać administracji publicznej tych samych informacji więcej niż jeden raz⁷². Pozwoliłoby to w jeszcze większym stopniu zmniejszyć obciążenie administracyjne po stronie obywateli⁷³.

1.7.2. Ograniczenie formalności administracyjnych związanych z dokumentami urzędowymi obywateli

Aby zawrzeć związek małżeński lub uzyskać pracę w innym państwie UE, obywatele często muszą dopełnić kosztownych i czasochłonnych formalności. Aby rozwiązać ten problem, w lipcu 2016 r. UE przyjęła rozporządzenie⁷⁴ mające na celu ograniczenie tej biurokracji i ułatwienie przemieszczania się obywateli do innego państwa UE. Po wprowadzeniu przez państwa UE wszystkich niezbędnych środków⁷⁵ obywatele będą mogli w jednym państwie członkowskim przedstawić dokumenty urzędowe (takie jak akty urodzenia, małżeństwa lub

⁶⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/589 z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie europejskiej sieci służb zatrudnienia (EURES), dostępu pracowników do usług w zakresie mobilności i dalszej integracji rynków pracy, Dz.U. L 107 z 22.4.2016, s. 1–28.

⁶⁹ Konsultacje społeczne na temat obywatelstwa UE z 2015 r. oraz konsultacje społeczne na temat jednego portalu cyfrowego z 2016 r.

⁷⁰ COM(2015) 0192 final.

⁷¹ Takie jak: portal Twoja Europa, pojedyncze punkty kontaktowe, punkty kontaktowe ds. produktów oraz punkty kontaktowe ds. wyrobów budowlanych.

⁷² Plan działania UE na rzecz administracji elektronicznej na lata 2016–2020 obejmuje działania pilotażowe dotyczące zasady jednorazowości (COM(2016) 179 final). Zob. również rozporządzenie (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym, Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 73–114.

⁷³ Administracja publiczna ponownie wykorzystuje posiadane informacje o obywatelach lub przedsiębiorstwach bez ponownego wymagania ich przedłożenia jedynie w 48 % przypadków.

⁷⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1191 z dnia 6 lipca 2016 r. w sprawie promowania swobodnego przepływu obywateli poprzez uproszczenie wymogów dotyczących przedkładania określonych dokumentów urzędowych w Unii Europejskiej, Dz.U. L 200 z 26.7.2016, s. 1–136.

⁷⁵ Mają na to dwa i pół roku od wejścia tego rozporządzenia w życie w dniu 15 sierpnia 2016 r.

zgonu) wydane w innym państwie bez konieczności uzyskania poświadczenia autentyczności tych dokumentów („apostille”). Ponadto dzięki korzystaniu z wielojęzycznych standardowych formularzy, które Komisja skończy opracowywać wspólnie z państwami członkowskimi w 2017 r., obywatele nie zawsze będą musieli dostarczać tłumaczenie swoich dokumentów urzędowych.

1.7.3. *Ograniczenie formalności administracyjnych w prawie rodzinnym*

Wraz ze wzrostem liczby rodzin międzynarodowych w UE⁷⁶ rośnie również możliwość występowania sporów transgranicznych w kwestiach rodzinnych. Stres spowodowany rozwodem, separacją lub śmiercią może nasilać się wskutek często złożonych kwestii prawa rodzinnego, które pojawiają się w odniesieniu do własności i odpowiedzialności rodzicielskiej. Transgraniczne rozstrzygnięcie takich kwestii może być nawet bardziej złożone i szczególnie utrudniać życie obywateli Unii. Podjęto ważne kroki w celu ograniczenia formalności administracyjnych i zapewnienia przejrzystości prawnej rodzinom międzynarodowym przechodzącym trudny okres oraz przyjęto nowe wnioski dotyczące ochrony dzieci w transgranicznych sporach rodzinnych.

Przepisy dotyczące dziedziczenia międzynarodowego⁷⁷ pomagają rodzinom międzynarodowym w ustaleniu, który sąd i które prawo będą właściwe w odniesieniu do ich dziedziczenia, na przykład w przypadku gdy spadkodawca mieszkał w państwie UE, które nie było jego państwem pochodzenia lub miał spadkobierców lub majątek w różnych państwach UE. Obywatele będą posługiwać się „europejskim poświadczeniem spadkowym”, które umożliwi spadkobiercom, zapisobiercom i zarządcom spadku dowiedzenie swojego statusu oraz wykonywanie swoich praw i uprawnień w całej UE. Aby rozwiązać pozostałe problemy dotyczące par międzynarodowych, które w przypadku rozwodu lub zgonu partnera znajdują się w niejasnej sytuacji prawnej, w czerwcu 2016 r. przyjęto dwa rozporządzenia⁷⁸, które pomogą parom międzynarodowym – zarówno małżeństwom, jak i zarejestrowanym związkom partnerskim – zarządzać swoim majątkiem i dzielić go w przypadku rozwodu lub zgonu partnera⁷⁹.

Aby poprawić funkcjonowanie istniejących przepisów w kwestiach odpowiedzialności rodzicielskiej, takich jak: prawo pieczy nad dzieckiem, prawa do odwiedzin i uprowadzenie dziecka przez jednego z rodziców, w czerwcu 2016 r. Komisja przedstawiła wniosek dotyczący nowych, uproszczonych przepisów, które przyniosą bezpośrednią korzyść wielu rodzinom i dzieciom⁸⁰. Po przyjęciu nowe przepisy przyspieszą postępowanie oraz zminimalizują stres i niepewność, biorąc pod uwagę dobro dziecka. W tym kontekście

⁷⁶ Szacunkowa liczba rodzin międzynarodowych, wynosząca 16 mln, rośnie.

⁷⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego, Dz.U. L 201 z 27.7.2012, s. 107–134.

⁷⁸ Rozporządzenie Rady (UE) 2016/1103 z dnia 24 czerwca 2016 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w dziedzinie jurysdykcji, prawa właściwego oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach dotyczących małżeńskich ustrojów majątkowych, Dz.U. L 183 z 8.7.2016, s. 1–29; oraz rozporządzenie Rady (UE) 2016/1104 z dnia 24 czerwca 2016 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w dziedzinie jurysdykcji, prawa właściwego oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach dotyczących skutków majątkowych zarejestrowanych związków partnerskich, Dz.U. L 183 z 8.7.2016, s. 30–56.

⁷⁹ W rozporządzeniach tych daje się państwom członkowskim 30 miesięcy na wprowadzenie wszystkich niezbędnych środków umożliwiających parom międzynarodowym korzystanie z rozwiązań przewidzianych w tych rozporządzeniach.

⁸⁰ COM(2016) 411 final.

Komisja nadal będzie popierała również przystąpienie państw trzecich do konwencji haskiej z 1980 r. dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, aby chronić dzieci przed szkodliwymi skutkami uprowadzenia przez jedno z rodziców.

1.8. Uproszczenie obywatelom podróżowania, mieszkania i pracowania w całej UE

Większość Europejczyków przemieszcza się do innego państwa UE, ponieważ chce tam studiować lub pracować⁸¹. W coraz większym stopniu wiele osób młodych w Europie chce rozwijać swoje umiejętności i poszerzać kompetencje dzięki studiowaniu, szkoleniom lub wolontariatowi w innym państwie UE w trakcie swoich studiów albo na początku kariery zawodowej. Europejczycy w większości uważają, że doświadczenia w zakresie transgranicznego szkolenia, kształcenia i wolontariatu mogą poprawić ich możliwości i perspektywy kariery⁸².

1.8.1. Zwiększanie możliwości dla studentów, stażystów, nauczycieli i innych pracowników

Prace nad wdrożeniem Nowego europejskiego programu na rzecz umiejętności, przeprowadzone w 2016 r. wraz z państwami członkowskimi, posłużą promowaniu rozwoju umiejętności i dopasowywaniu ich do potrzeb rynku pracy oraz będą wspomagały lepsze uznawanie kwalifikacji: przyczyni się to do usuwania przeszkód napotykanym przez pracowników, studentów oraz stażystów w UE. Konsultacje społeczne wskazywały, że zdaniem Europejczyków platforma, na której będą znajdowały się oferty transgranicznych praktyk, przygotowania zawodowego i staży, w jeszcze większym stopniu ułatwiłaby osobom młodym poszukiwanie możliwości wykraczających poza obszar zatrudnienia (lub poprzedzających zatrudnienie). Transgraniczna mobilność nauczycieli może przynieść korzyści zarówno osobom uczącym się, jak i nauczycielom, którzy mogliby wymieniać się dobrymi praktykami. Kolejną korzyścią dla osób uczących się jest umożliwienie im udziału w seminariach z pracownikami zaproszonymi z przedsiębiorstw prowadzących działalność w innych państwach⁸³.

School Education Gateway (platforma edukacji szkolnej) jest platformą internetową, której celem jest nawiązywanie transgranicznych kontaktów między nauczycielami i innymi praktykami działającymi w obszarze edukacji oraz zapewnienie im możliwości wymiany różnych strategii i praktyk oraz uzyskania wiedzy w tym zakresie, a także rozwijania się jako społeczność zawodowa. Teacher Academy (akademia nauczyciela) przynosi nauczycielom korzyści dzięki oferowaniu dostosowanych do ich potrzeb kursów internetowych, które zapewnią istotny kontekst na potrzeby rozwijania podejścia pedagogicznego w całej Europie. Narzędzia te uzupełnia portal Open Education Europe, którego treść i dyskusje na nim prowadzone koncentrują się na możliwościach ulepszenia nauczania i uczenia się dzięki technologiom i materiałom cyfrowym. Ma on na celu zapewnienie przestrzeni do dyskusji, uczenia się, wymiany doświadczeń, zadawania pytań i czerpania inspiracji.

Kwalifikacje zawodowe to kolejny obszar, w którym zmodernizowane przepisy poszerzą możliwości obywateli Unii⁸⁴. Co najmniej 21 % siły roboczej w UE (50 mln osób) pracuje w

⁸¹ Według konsultacji społecznych na temat obywatelstwa Unii z 2015 r. większość respondentów przemieściła się do innego państwa UE z przyczyn związanych z pracą (66 %). Podobny odsetek respondentów (64 %) przemieścił się do innego państwa UE, by studiować lub pracować jako wolontariusz.

⁸² Konsultacje społeczne na temat obywatelstwa Unii z 2015 r.

⁸³ *Idem.*

⁸⁴ Dyrektywa 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2005/36/WE w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych i rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 w sprawie współpracy

zawodach regulowanych⁸⁵. W przypadku ponad 20 000 osób posiadane przez nie kwalifikacje zawodowe uzyskane w państwie członkowskim UE zostały uznane w 2014 r. w innym państwie UE. Ponadto od stycznia 2016 r. przedstawiciele pięciu zawodów⁸⁶ mogą swobodnie wykonywać swój zawód w innych państwach UE dzięki pierwszej ogólnounijnej elektronicznej procedurze uznawania kwalifikacji zawodowych (europejskiej legitymacji zawodowej). Legitymacja ta upraszcza procedury uznawania kwalifikacji zawodowych w innych państwach UE.

1.8.2. Dalsze upraszczanie życia i podróżowania w UE

Kiedy obywatele, którzy pracowali w kilku państwach UE, przechodzą na emeryturę i chcą poznać swoje uprawnienia emerytalno-rentowe lub kiedy pracownicy otrzymują płacę i świadczenia w innych państwach członkowskich, mogą w to być zaangażowane różne organy publiczne w tym samym lub w innym państwie, co wymaga koordynacji, aby ustalić, które przepisy stosują się do danej osoby. Aby ułatwić koordynację i zapobiegać oszustwom, Komisja już współpracuje z państwami członkowskimi nad umożliwieniem pełnej elektronicznej transgranicznej wymiany informacji między organami **zabezpieczenia społecznego**⁸⁷.

Rachunki bankowe są niezbędne dla wszystkich obywateli, gdyż umożliwiają im otrzymywanie wynagrodzenia, emerytur/rent i świadczeń oraz płacenie rachunków. Niektórzy obywatele, na przykład studenci i pracownicy krótkoterminowi, napotykają jednak trudności przy otwieraniu rachunku bankowego w innym państwie UE. Od dnia 18 września 2016 r. wszyscy obywatele Unii mają prawo otworzyć **podstawowy rachunek bankowy**⁸⁸, nawet jeżeli nie mieszkają w państwie UE, w którym znajduje się dany bank, oraz niezależnie od ich sytuacji finansowej⁸⁹. Pomimo istotnych postępów osiągniętych w ostatnich latach konieczne są dalsze wysiłki, zanim usługi finansowe, takie jak: ubezpieczenie, kredyty hipoteczne i inne kredyty, które również odgrywają istotną rolę w codziennym życiu obywateli Unii, będzie można bez trudności nabywać i sprzedawać na terenie całej UE⁹⁰. Zaproponowany zostanie plan działania w sprawie detalicznych usług finansowych, aby umożliwić obywatelom korzystanie z lepszych produktów i zapewnić im większy wybór niezależnie od ich wieku, umiejętności i państwa pobytu.

Prawo Unii ułatwia obywatelom otrzymywanie opieki medycznej w innym państwie UE i uzyskiwanie zwrotu poniesionych kosztów. Dla pacjentów prawo Unii oznacza większy wybór w zakresie opieki zdrowotnej, więcej informacji i łatwiejsze uznawanie recept w kontekście transgranicznym. Wiedza obywateli na temat przysługujących im praw wyboru

administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym, Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 132–170.

⁸⁵ http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/2015/regulated_professions_20151126.pdf

⁸⁶ Pielęgniarki/pielęgniarze odpowiedzialni za opiekę ogólną, fizjoterapeuci, farmaceuci, agenci nieruchomości i przewodnicy górscy.

⁸⁷ W ramach projektu systemu elektronicznej wymiany informacji dotyczących zabezpieczenia społecznego poświęconego opracowaniu systemu informatycznego, który umożliwi taką wymianę.

⁸⁸ Dyrektywa 2014/92/UE z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie porównywalności opłat związanych z rachunkami płatniczymi, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego, Dz.U. L 214 z 28.8.2014, s. 214–246.

⁸⁹ Osoby niepełnosprawne również mogą napotykać trudności w dostępie do usług bankowych. Wniosek dotyczący europejskiego aktu w sprawie dostępności przedstawiony przez Komisję w 2015 r. ma na celu poprawę dostępności produktów i usług poprzez harmonizację wymogów w UE (COM(2015) 615 final).

⁹⁰ Zielona księga w sprawie detalicznych usług finansowych (COM(2015) 630 final).

opieki zdrowotnej w innym państwie UE nadal jest niewielka⁹¹. Mniej niż dwóch na dziesięciu obywateli ma odczucie, że orientuje się w swoich prawach w tej dziedzinie⁹², dlatego Komisja ściśle współpracuje z państwami członkowskimi i ich krajowymi punktami kontaktowymi nad podniesieniem świadomości obywateli odnośnie do ich prawa do transgranicznej opieki zdrowotnej.

Europejczycy odbyli w 2014 r. 214 mln transgranicznych podróży do innych państw UE. Wielu obywateli Unii **podróżuje** w celach zawodowych pomiędzy państwami UE lub dojeżdża do pracy do innego państwa UE. Dostępne na terenie całej UE informacje o podróżach z wykorzystaniem transportu multimodalnego pomogą obywatelom UE planować takie podróże. Obecnie podróżowanie multimodalne po Europie jest skomplikowane i czasochłonne, szczególnie w porównaniu z przemieszczaniem się samochodem osobowym. Planowanie podróży „od drzwi do drzwi” wymaga kombinacji licznych usług w zakresie informacji o podróżach, a podróżni nie zawsze są w stanie skutecznie poradzić sobie w przypadku zakłóceń w podróży. Najlepiej byłoby, gdyby informacje o podróżach z wykorzystaniem transportu multimodalnego dawały podróżnym duży wybór opcji podróży i umożliwiały im wybór na przykład trasy najszybszej i najtańszej, najbardziej przyjaznej dla środowiska lub najbardziej dostępnej dla osób o ograniczonej możliwości poruszania się, wraz z możliwością uzyskania rekompensaty w razie opóźnienia.

Obywatelom w UE zapewnia ochronę cały zbiór **praw pasażerów**, bez względu na to, czy podróżują samolotem, koleją, statkiem, autokarem lub autobusem, lecz osobom o ograniczonej możliwości poruszania się lub niepełnosprawnym często trudniej jest podróżować. Większość Europejczyków uważa, że UE powinna pomóc zapewnić infrastrukturę transportową, taką jak porty lotnicze, stacje kolejowe lub terminale autobusowe, lub wspierać dostępność takiej infrastruktury, a informacje o dostępności powinny być zamieszczane na przykład na stronach internetowych przedsiębiorstw. W opracowanej przez Komisję ocenie⁹³ istniejącego prawa Unii dotyczącego praw pasażerów w ruchu kolejowym uwydatniono konkretne obszary wymagające poprawy, a także utrzymujące się obawy dotyczące zarówno przepisów, jak i ich stosowania. Z tego względu Komisja rozważa możliwości uzyskania poprawy w tym zakresie.

Priorytety na lata 2017–2019: Uproszczenie obywatelom podróżowania, mieszkania i pracowania w całej UE

Komisja:

1. złoży wniosek w sprawie utworzenia **jednolitego portalu cyfrowego**, aby zapewnić obywatelom łatwy internetowy dostęp do usług w zakresie informacji, pomocy i rozwiązywania problemów oraz możliwość dopełnienia przez internet procedur administracyjnych w sytuacjach transgranicznych poprzez powiązanie stosownych treści i usług na poziomie unijnym i krajowym w sposób bezproblemowy, przyjazny dla użytkownika i zorientowany na użytkownika. Ponadto oceni ograniczenie formalności administracyjnych w krajowych administracjach dzięki wymogowi jednorazowego przekazania przez obywatelu swoich danych;

⁹¹ COM(2015) 421 final.

⁹² Również tylko jeden na dziesięciu obywateli wie, że utworzono krajowe punkty kontaktowe, których zadaniem jest informowanie pacjentów o ich prawach oraz o zagadnieniach związanych z jakością i bezpieczeństwem.

⁹³ COM(2013) 587 final.

2. będzie w dalszym ciągu ułatwiała i promowała **podróżowanie na terenie całej UE z wykorzystaniem transportu multimodalnego**, aby mobilność obywateli Unii stała się skuteczniejsza i przyjaźniejsza dla użytkownika, poprzez określenie wymogów w odniesieniu do dostępnych na terenie całej UE usług w zakresie informacji o podróżach z wykorzystaniem transportu multimodalnego oraz poprawienie interoperacyjności i kompatybilności systemów i usług.

5. WZMACNIANIE BEZPIECZEŃSTWA I PROMOWANIE RÓWNOŚCI

1.9. Zwalczanie zagrożeń dla bezpieczeństwa oraz ochrona obywateli

Europa boryka się ze złożonymi, często transgranicznymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa, a zdecydowana większość Europejczyków uważa, że zwalczanie tych zagrożeń wymaga w większym stopniu wspólnego działania UE⁹⁴. Swoboda przemieszczania się w obrębie UE, ceniona przez obywateli Unii, wymaga również środków służących zabezpieczeniu granic zewnętrznych oraz zwalczaniu i zapobieganiu przestępczości. Ponadto w obszarze Schengen umożliwiono przekraczanie granic wewnętrznych bez kontroli osób, co owocuje łatwiejszymi i częstszymi interakcjami między obywatelami UE. W ostatnich latach jednak poważnemu testowi poddano kwestię utrzymania bezpieczeństwa w otwartej Europie.

1.9.1. *Zwalczanie zagrożeń dla bezpieczeństwa w obszarze sprawiedliwości i praw podstawowych w oparciu o wzajemne zaufanie*

Realizacja Europejskiej agendy bezpieczeństwa⁹⁵, utworzenie skutecznej i rzeczywistej unii bezpieczeństwa UE⁹⁶ oraz zwiększenie ochrony na granicach zewnętrznych UE mogą stanowić odpowiednią, realistyczną i wymierną odpowiedź na obawy obywateli o bezpieczeństwo przy pełnym poszanowaniu europejskich wartości oraz praw podstawowych i wolności.

Komisja Europejska już wprowadziła – i zaproponuje kolejne – inicjatywy wspierające ulepszenie, modernizację i interoperacyjność europejskich ram bezpieczeństwa (**europejskiego systemu przekazywania informacji z rejestrów karnych (ECRIS)**⁹⁷, **europejskiego systemu informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS)**⁹⁸, nielegalnego obrotu bronią palną, aktualizacji Systemu Informacyjnego Schengen (SIS), danych dotyczących przelotu pasażera (dane PNR)). Istotą tych inicjatyw jest zapewnienie bezpieczeństwa obywateli dzięki poprawie zaufania między odpowiednimi podmiotami w Unii, zacieśnieniu transgranicznej współpracy operacyjnej między krajowymi organami ścigania oraz umożliwieniu lepszej i inteligentniejszej wymiany i wykorzystywania informacji i danych wywiadowczych na wszystkich szczeblach w celu zwalczania zagrożenia terroryzmem.

⁹⁴ Wyobrażenia i oczekiwania, zwalczanie terroryzmu i radykalizacji postaw, wydanie specjalne badania Eurobarometr Parlamentu Europejskiego dotyczące Europejczyków w 2016 r. (czerwiec 2016 r).

⁹⁵ COM(2015) 185 final.

⁹⁶ Realizacja Europejskiej agendy bezpieczeństwa w celu zwalczania terroryzmu i utworzenia drogi ku rzeczywistej i skutecznej unii bezpieczeństwa (COM(2016) 230 final).

⁹⁷ COM(2016) 7 final.

⁹⁸ COM(2016) 731 final.

W grudniu 2016 r. Komisja przyjęła **plan działania w zakresie bezpieczeństwa dokumentów**⁹⁹, w którym określono konkretne działania na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa dokumentów podróży. Jedno z tych działań dotyczy nadużywania i podrabiania **krajowych dowodów tożsamości** wydawanych przez państwa członkowskie oraz **dokumentów pobytu** wydawanych obywatelom Unii przebywającym w innym państwie członkowskim i członkom ich rodzin. Obywatele Unii i członkowie ich rodzin, którzy mieszkają lub podróżują w UE, rzeczywiście mogą napotkać trudności w odniesieniu do posługiwania się tymi dokumentami¹⁰⁰. Obecnie istnieje wiele różnych takich dowodów tożsamości i dokumentów, których poziom zabezpieczeń znacznie się różni, co prowadzi do praktycznych utrudnień dla obywateli. Dowody tożsamości i dokumenty pobytu, które są lepiej zabezpieczone i łatwiej rozpoznawalne, ułatwiłyby obywatelom korzystanie z ich praw wynikających z obywatelstwa Unii. Organy publiczne, w tym organy graniczne, oraz przedsiębiorstwa (takie jak: sklepy, banki, służby użyteczności publicznej itp.) łatwiej akceptowałyby takie dokumenty. Jednocześnie ograniczyłyby to ryzyko nadużywania i podrabiania tych dokumentów. Z tej perspektywy Komisja obecnie ocenia różne warianty strategiczne, w tym ewentualną harmonizację zabezpieczeń, aby pomóc w pokonaniu praktycznych trudności napotykanymi przez obywateli, a tym samym ułatwić im swobodne przemieszczanie się¹⁰¹.

1.9.2. *Ochrona obywateli UE za granicą*

Kryzysy i indywidualne sytuacje nadzwyczajne za granicą mogą stwarzać szczególne ryzyko i wywoływać stres w przypadku obywateli, którzy znajdują się poza bezpośrednim zasięgiem organów swojego państwa pochodzenia. Unijne prawo do ochrony konsularnej¹⁰² jest nieocenioną dodatkową gwarancją dla obywateli Unii potrzebujących pomocy w państwie nienależącym do UE, w którym ich kraj pochodzenia nie ma przedstawicielstwa. Na wniosek Komisji z 2011 r. w dniu 20 kwietnia 2015 r. przyjęto dyrektywę¹⁰³ mającą na celu sprecyzowanie, kiedy i w jaki sposób obywatele Unii mogą otrzymać pomoc oraz w jaki sposób państwa UE powinny koordynować działania i współpracować ze sobą i z Unią, aby zapewnić skuteczną ochronę niereprezentowanych obywateli Unii. Państwa członkowskie mają czas do maja 2018 r. na wdrożenie tych przepisów. Komisja wspiera państwa członkowskie w ich wysiłkach na rzecz zapewnienia prawidłowej i terminowej transpozycji tej dyrektywy. Jednocześnie nadal umieszcza i negocjuje klauzule zgody w umowach dwustronnych z szeregiem państw trzecich, dążąc do zapewnienia, aby wyraziły one zgodę, by państwa UE posiadające przedstawicielstwo udzielały pomocy niereprezentowanym obywatelom innych państw UE.

Ochrona konsularna obejmuje pomoc w przypadku aresztowania lub zatrzymania oraz w przypadku poważnego wypadku lub choroby. Przebywając poza terytorium UE, obywatele Unii najczęściej jednak potrzebują pomocy w przypadku gdy ich paszport został ukradziony, zgubiony, zniszczony lub jest tymczasowo niedostępny. Potrzebują wówczas tymczasowego

⁹⁹ COM(2016) 790 final.

¹⁰⁰ Sprawozdanie na temat obywatelstwa UE z 2013 r.

¹⁰¹ „Zwiększanie bezpieczeństwa w mobilnym świecie: ulepszona wymiana informacji na rzecz walki z terroryzmem i wzmocnionych granic zewnętrznych” (COM(2016) 602 final); i COM(2016) 790 final.

¹⁰² Co jest zagwarantowane w art. 20 ust. 2 lit. c) i art. 23 ust. 2 TFUE.

¹⁰³ Dyrektywa Rady (UE) 2015/637 w sprawie środków koordynacji i współpracy mających ułatwić ochronę konsularną niereprezentowanych obywateli Unii w państwach trzecich oraz uchylająca decyzję 95/553/WE, Dz.U. L 106 z 24.4.2015, s. 1–13.

dokumentu podróży, aby móc wrócić do domu¹⁰⁴. Istniejące przepisy na poziomie UE, w których ustanowiono wspólny format takich tymczasowych dokumentów podróży, pochodzą z 1996 r.¹⁰⁵ i wymagają uaktualnienia¹⁰⁶. Niektóre państwa członkowskie nie korzystają ze wspólnego formatu ze względów bezpieczeństwa. Komisja zbada możliwości unowocześnienia **przepisów dotyczących tymczasowych dokumentów podróży dla niereprezentowanych obywateli Unii**, w tym zabezpieczeń unijnego wspólnego formatu tych dokumentów, aby zagwarantować obywatelom możliwość skutecznego korzystania z przysługującego im prawa do ochrony konsularnej.

Obywatele Unii i członkowie ich rodzin niebędący obywatelami UE również mogą znaleźć się w sytuacji, w której nie są reprezentowani i potrzebują pomocy organów innego państwa UE, gdy podróżują na terenie UE. Wspomniana dyrektywa obecnie nie obejmuje takich okoliczności, dlatego Komisja oceni położenie **niereprezentowanych obywateli Unii znajdujących się w trudnej sytuacji na terytorium UE** i ustali, czy potrzebne są jakiegokolwiek działania w celu zapewnienia ich ochrony¹⁰⁷.

1.10. Ochrona wszystkich obywateli oraz promowanie równości i niedyskryminacji

1.10.1. Ochrona i wspieranie ofiar i świadków

Co roku miliony osób w UE padają ofiarą przestępstw. Istnieją przepisy unijne zapewniające wszystkim ofiarom wszelkich przestępstw podstawowe prawa niezależnie od tego, gdzie w UE doszło do przestępstwa lub gdzie toczy się postępowanie karne. Obywatele Unii mają obecnie **łatwiejszy dostęp do wymiaru sprawiedliwości** po uchwaleniu przez Parlament i Radę przepisów dotyczących domniemania niewinności i gwarancji procesowych dla dzieci oraz pomocy prawnej w postępowaniach karnych. Komisja nadal będzie monitorowała sytuację w celu zapewnienia, aby przepisy UE, w szczególności dyrektywa w sprawie praw ofiar z 2012 r.¹⁰⁸ i dyrektywa w sprawie zwalczania handlu ludźmi z 2011 r.¹⁰⁹, były prawidłowo wdrożone, tak aby ofiary mogły w praktyce w pełni korzystać z przysługujących im praw.

W szczególności w odniesieniu do przemocy wobec kobiet niemal wszyscy Europejczycy (96 %) uważają, że przemoc domowa wobec kobiet jest niedopuszczalna¹¹⁰, ale nadal powszechnie występuje. Komisja rozpoczyna rok ukierunkowanych działań w celu zwiększenia swojego zaangażowania w zwalczanie wszystkich form przemocy wobec kobiet i dziewcząt oraz zmniejszanie różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn¹¹¹. Zamierza połączyć

¹⁰⁴ Wydawanie tymczasowych dokumentów podróży jest w praktyce formą pomocy najczęściej udzielaną przez państwa członkowskie niereprezentowanym obywatelom Unii (ponad 60 % wszystkich przypadków).

¹⁰⁵ Decyzja przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w ramach Rady z 25.06.1996; Dz.U. L 168 z 6.7.1996, s. 4–11.

¹⁰⁶ Również z uwagi na wejście w życie art. 23 ust. 2 TFUE i dyrektywę (UE) 2015/637.

¹⁰⁷ Przepisy UE dotyczące ochrony konsularnej (art. 20 ust. 2 lit. c) i art. 23 TFUE oraz dyrektywa (UE) 2015/637) mają zastosowanie wyłącznie poza obszarem UE.

¹⁰⁸ Dyrektywa 2012/29/UE ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW, Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 57–73.

¹⁰⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępująca decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW, Dz.U. L 101 z 15.4.2011, s. 1–11.

¹¹⁰ Specjalne badanie Eurobarometr 449 – Przemoc ze względu na płeć – listopad 2016 r.

¹¹¹ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-16-3945_pl.htm

wszystkie wysiłki podejmowane w całej UE i zaangażować wszystkie zainteresowane strony – państwa członkowskie, odpowiednie grupy zawodowe i organizacje pozarządowe – we wspólne zwalczanie przemocy wobec kobiet. Komisja pracuje również nad przystąpieniem Unii do Konwencji Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.

1.10.2. Promowanie równości i niedyskryminacji

Mimo wysiłków na rzecz wyeliminowania dyskryminacji od 2012 r. nastąpił wyraźny wzrost liczby Europejczyków, którzy twierdzą, że doświadczyli jakiejś formy dyskryminacji lub napastowania¹¹². Aby zlikwidować braki w ochronie przed dyskryminacją, w tym ze względu na wiek, religię lub przekonania, niepełnosprawność lub orientację seksualną, a także by zapewnić jednakowe warunki pod względem równości w całej Unii, konieczne jest zakończenie negocjacji dotyczących proponowanej horyzontalnej dyrektywy dotyczącej przeciwdziałania dyskryminacji¹¹³.

Dzięki działaniom podejmowanym na wszystkich szczeblach polityka UE w dziedzinie **równouprawnienia płci** pomogła zmienić życie wielu obywateli Unii na lepsze¹¹⁴. Niemniej jednak w niektórych obszarach, takich jak wynagrodzenia, nadal istnieje pole do poprawy sytuacji. Strategiczne zaangażowanie na rzecz równości płci w latach 2016–2019 przyjęte w grudniu 2015 r. zawiera kompleksowy przegląd wysiłków wszystkich stron na rzecz wzmocnienia równouprawnienia płci¹¹⁵. Komisja również wyraźnie podkreśla co roku w europejskim semestrze potrzebę uwzględnienia kwestii różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn¹¹⁶. Fundusze UE także odgrywają kluczową rolę. Szacuje się, że w latach 2014–2020 około 5,85 mld EUR zostanie przeznaczony na środki promujące równouprawnienie płci.

W swoim programie prac na 2017 r.¹¹⁷ Komisja zobowiązała się do przedstawienia swojego wniosku dotyczącego filaru praw socjalnych oraz powiązanych inicjatyw, takich jak inicjatywa mająca na celu zaradzenie problemom w zakresie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, które napotykają rodziny pracujące¹¹⁸.

Promowanie **równouprawnienia i niedyskryminacji lesbijek, gejų, osób biseksualnych, transpłciowych i interseksualnych (LGBTI)** jest kolejnym obszarem, w którym Komisja jest zobowiązana działać¹¹⁹. Aby propagować równość osób LGBTI w Europie, Komisja

¹¹² Specjalne badanie Eurobarometr 437 – Dyskryminacja w UE w 2015 r. – październik 2015 r.

¹¹³ COM(2008) 426 final.

¹¹⁴ Europejczycy są o tym głęboko przekonani. 76 % respondentów uważa, że eliminowanie różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn powinno być priorytetem – specjalne badanie Eurobarometr 428 – Równouprawnienie płci – marzec 2015 r.

¹¹⁵ SWD(2015) 278 final.

¹¹⁶ W niedawno przyjętej rocznej analizie wzrostu gospodarczego skupiono się na zróżnicowaniu zatrudnienia i wynagrodzenia ze względu na płeć, a kwestie te zostały również mocno zaznaczone w sprawozdaniach dotyczących poszczególnych państw w ramach europejskiego semestru i zaleceniach dla poszczególnych państw z tego roku.

¹¹⁷ COM(2016) 710 final.

¹¹⁸ Wpływ rodzicielstwa na zatrudnienie nadal dotyka kobiety znacznie częściej niż mężczyzn – wiele kobiet, zwłaszcza matek, zatrudnionych jest na stanowiskach poniżej swoich kompetencji zawodowych lub jest bezrobotnych. Według statystyk Eurostatu współczynnik aktywności zawodowej kobiet wynosił 63,5 % w 2014 r., czyli był o 11,5 % niższy od poziomu docelowego przewidzianego w strategii „Europa 2020” – wskaźnika zatrudnienia ogółem mężczyzn i kobiet wynoszącego 75 %.

¹¹⁹ Dane liczbowe dotyczące braku akceptacji społecznej tej grupy są niepokojące (65 % respondentów czułoby się swobodnie (54 % czułoby się komfortowo, dla 11 % byłoby to obojętne), gdyby najwyższe wybieralne

przedstawiła wykaz działań, które mają zostać zrealizowane w latach 2016–2019 we wszystkich obszarach polityki istotnych dla osób LGBTI: niedyskryminacji, edukacji, zatrudnienia, opieki zdrowotnej, azylu, nawoływania do nienawiści/przestępstw z nienawiści, rozszerzenia i polityki zagranicznej.

Komisja ponawia również swoje wezwanie do zobowiązania się do poprawy **włączenia gospodarczego i społecznego Romów** w UE. W ramach dialogu dotyczącego strategii „Europa 2020”¹²⁰ Komisja Europejska podkreśla, że konieczne jest podjęcie dalszych wysiłków w celu osiągnięcia włączenia Romów oraz że instytucje europejskie i każde państwo członkowskie są wspólnie odpowiedzialne za realizację tego celu¹²¹.

Zbyt mała dostępność towarów i usług dla osób niepełnosprawnych i osób starszych lub brak takiej dostępności również jest przez większość Europejczyków postrzegane jako forma dyskryminacji.¹²² Na świecie, który z każdym dniem staje się coraz bardziej zdigitalizowany¹²³, poprawa **łączy** dla wszystkich obywateli Unii jest kluczowym priorytetem dla Komisji w ramach agendy cyfrowej do 2020 r. oraz strategii jednolitego rynku cyfrowego. Ważne jest, by usługom online dla obywateli domyślnie towarzyszyły zabezpieczenia dla obywateli Unii znajdujących się w trudnych sytuacjach¹²⁴.

Priorytety na lata 2017–2019: Wzmacnianie bezpieczeństwa i promowanie równości

Komisja:

1. w pierwszym kwartale 2017 r. ukończy badanie dotyczące wariantów strategicznych UE w zakresie zwiększenia bezpieczeństwa **dowodów tożsamości obywateli Unii i dokumentów pobytu** obywateli UE przebywających w innym państwie członkowskim oraz członków ich rodzin niebędących obywatelami UE¹²⁵. Do końca 2017 r. Komisja oceni następane kroki, warianty i ich skutki, mając na uwadze ewentualną inicjatywę ustawodawczą;
2. w 2017 r. oceni sposób unowocześnienia przepisów dotyczących **tymczasowych dokumentów podróży dla niereprezentowanych obywateli Unii**, w tym zabezpieczeń unijnego wspólnego formatu, aby zagwarantować obywatelom możliwość skutecznego korzystania z przysługującego im prawa do ochrony konsularnej;
3. przeprowadzi w 2017 r. **kampanię dotyczącą przemocy wobec kobiet** i będzie aktywnie popierała przystąpienie Unii do **konwencji w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej** wraz z państwami członkowskimi, a także

stanowisko polityczne zajmowali gej, lesbijka lub osoba biseksualna; 21 % twierdzi, że nie czułoby się komfortowo) http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/thematic_factsheet_lgbt_en.pdf

¹²⁰ http://ec.europa.eu/europe2020/index_pl.htm

¹²¹ W sprawozdaniu Komisji z 2016 r. w sprawie oceny wdrażania unijnych ram dotyczących krajowych strategii integracji Romów i zalecenia Rady w sprawie skutecznych środków integracji Romów w państwach członkowskich określono priorytety działań Komisji w tej dziedzinie – obejmują one podejmowanie działań w celu zapewnienia pełnego egzekwowania prawodawstwa antydyskryminacyjnego, wspieranie starań podejmowanych przez państwa członkowskie na rzecz integracji Romów oraz promowanie uczestnictwa i dialogu zainteresowanych stron na szczeblu europejskim.

¹²² Specjalne badanie Eurobarometr – Dyskryminacja w UE w 2012 r. – Sprawozdanie.

¹²³ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/eu-egovernment-report-2015-shows-online-public-services-europe-are-smart-could-be-smarter>

¹²⁴ Future-proofing e-Government for a Digital Single Market, sprawozdanie końcowe: czerwiec 2015 r., s. 65. W kwestii dostępności stron internetowych i aplikacji mobilnych organów sektora publicznego, zob. także: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/web-accessibility>

¹²⁵ COM(2016) 790 final.

przedstawi wnioski mające na celu zaradzenie problemom w zakresie **równowagi między życiem zawodowym a prywatnym**, które napotykają rodziny pracujące;

4. będzie działała na rzecz poprawy akceptacji społecznej **osób LGBTI** w całej UE w wyniku wdrożenia znajdujących się w wykazie działań dotyczących równouprawnienia osób LGBTI oraz będzie aktywnie wspierała zakończenie negocjacji w sprawie horyzontalnej **dyrektywy dotyczącej przeciwdziałania dyskryminacji**¹²⁶.

6. WNIOSEK

W trakcie sporządzania niniejszego sprawozdania Komisja opierała się na doświadczeniach i opiniach obywateli Unii, wyrażonych w ramach szeroko zakrojonych konsultacji, które to poglądy były pomocne w opracowaniu tego dokumentu, a także uwzględniła potrzeby i problemy napotykane przez obywateli w codziennym życiu, gdy korzystają oni z praw przysługujących im jako obywatelom Unii. Na tej podstawie opracowała swoje priorytety na lata 2017–2019, aby dalej zagwarantować, że obywatele będą w stanie w pełni korzystać ze swoich praw i praktycznych korzyści zapewnianych przez UE.

Świadomość cywilna i uczestnictwo demokratyczne obywateli Unii ma kluczowe znaczenie, szczególnie przed następnymi wyborami europejskimi. Komisja uważa, że należy podjąć dalsze kroki, aby pogłębić życie demokratyczne Unii.

Działania Komisji w dziedzinie obywatelstwa Unii nadal będą skupiały się na kluczowych obszarach, które mają największy bezpośredni wpływ na dobrostan obywateli Unii:

- wzmocnieniu ich pozycji dzięki dostępowi do informacji, doradztwu i uczestnictwu demokratycznemu;
- chronieniu ich, zapewnianiu im równego traktowania w UE oraz udzielaniu im bezpośredniego wsparcia; oraz
- uproszczeniu ich życia codziennego dzięki zapewnieniu łatwego dostępu online do informacji, pomocy, usług w zakresie rozwiązywania problemów i procedur internetowych, ograniczeniu formalności administracyjnych, chronieniu obywateli jako konsumentów, pracowników i studentów, a także usuwaniu innych barier utrudniających im korzystanie ze swoich praw.

Sformułowanie i zrealizowanie tego programu nie jest zadaniem, które Komisja musi wykonać samodzielnie, lecz wspólnym zadaniem dla całej Unii.

Komisja jest w pełni zaangażowana w realizację idei obywatelstwa Unii w praktyce i będzie działała wspólnie z innymi instytucjami UE, państwami członkowskimi, władzami lokalnymi i regionalnymi, społeczeństwem obywatelskim i – co najważniejsze – z samymi obywatelami, by osiągnąć ten cel.

¹²⁶ Zob. wytyczne polityczne przewodniczącego Jeana-Claude’a Junckera.

ZAŁĄCZNIK

Działania następcze w odniesieniu do sprawozdania na temat obywatelstwa UE z 2013 r.: postępy w realizacji 12 działań

W swoim sprawozdaniu na temat obywatelstwa UE z 2013 r. Komisja określiła 12 działań mających na celu poprawę warunków życia obywateli Unii oraz dalsze likwidowanie przeszkód uniemożliwiających obywatelom pełne korzystanie z ich praw UE. W niniejszym załączniku zaprezentowano główne działania, które Komisja podjęła w celu wywiązania się ze zobowiązań określonych w 2013 r.

<i>Działanie nr 1: zmiana przepisów w zakresie koordynacji zabezpieczenia społecznego, aby ułatwić obywatelom poszukiwanie pracy w innym państwie UE</i>

Unijne przepisy dotyczące koordynacji zabezpieczenia społecznego chronią prawa obywateli w zakresie zabezpieczenia społecznego, gdy obywatele przenoszą się do innego państwa członkowskiego. Na przykład przepisy te służą zapewnieniu, aby dana osoba fizyczna mogła być ubezpieczona w danym momencie tylko w jednym państwie, aby okresy ubezpieczenia tej osoby można było dodawać do okresów ubezpieczenia w innym państwie oraz aby świadczenia mogły być wypłacane w innym państwie UE.

Po uzyskaniu opinii społeczeństwa w drodze dwóch konsultacji (przeprowadzonych w okresach od grudnia 2012 r. do marca 2013 r. oraz od lipca do października 2015 r.) Komisja przedstawiła w dniu 13 grudnia 2016 r. wniosek w sprawie zmiany przepisów w zakresie koordynacji zabezpieczenia społecznego¹²⁷ w celu zapewnienia, aby przepisy te nadal były odpowiednie do celów, przejrzyste i sprawiedliwe oraz aby przyczyniały się do tworzenia głębszego, lepiej funkcjonującego i sprawiedliwszego europejskiego rynku pracy. Zmiana ta umożliwi państwom członkowskim lepsze zapobieganie oszustwom i nadużyciom oraz zwalczanie ich, zapewniając jednocześnie, aby swobodny przepływ pracowników nie został utrudniony. W ten sposób inicjatywa ta służy ułatwieniu korzystania z prawa do swobodnego przemieszczania się obywateli poprzez zapewnienie, aby koordynacja zabezpieczenia społecznego była skuteczna i efektywna.

Celem zmiany jest uaktualnienie przepisów w zakresie koordynacji w odniesieniu do świadczeń dla bezrobotnych, opieki długoterminowej, dostępu do świadczeń społecznych dla obywateli biernych zawodowo oraz delegowania pracowników. Zgodnie z przedstawionym wnioskiem osoby poszukujące pracy mogą zachować prawo do świadczeń dla bezrobotnych w innym państwie członkowskim przez co najmniej sześć miesięcy zamiast aktualnie obowiązującego okresu trzech miesięcy. Da im to większe szanse na znalezienie pracy i pomoże rozwiązać panujące w całej UE problemy bezrobocia i niedopasowania umiejętności. Ten nowy przepis będzie połączony ze wzmocnionym mechanizmem współpracy służącym wspieraniu osób poszukujących pracy w znalezieniu zatrudnienia, co zwiększy prawdopodobieństwo reintegracji tych osób z rynkiem pracy.

¹²⁷ Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, Dz.U. L 166 z 30.4.2004, s. 1–123 oraz rozporządzenie (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, Dz.U. L 284 z 31.10.2009, s. 1–42; COM(2016) 815 final.

Działanie nr 2: pomaganie młodym obywatelom Unii w rozwijaniu ich umiejętności oraz wchodzeniu na rynek pracy poprzez opracowanie ram jakości staży

Na wniosek Komisji Rada przyjęła w marcu 2014 r. ramy jakości staży¹²⁸ umożliwiające stażystom zdobycie wysokiej jakości doświadczenia zawodowego w bezpiecznych warunkach i na uczciwych zasadach oraz zwiększające ich szanse na znalezienie atrakcyjnej pracy. Komisja zasięgnęła opinii wielu zainteresowanych stron, w tym małych przedsiębiorstw, w celu zapewnienia, aby ramy te nie były ani zbyt nakazowe, ani zbyt uciążliwe. Ramy te zwiększają przejrzystość w odniesieniu do warunków odbywania staży, np. dzięki wymogowi, by staże były oparte na pisemnej umowie o staż. Komisja monitoruje wdrażanie tych ram we wszystkich państwach członkowskich.

Ponadto w celu wspierania młodych obywateli Unii rozwijających umiejętności i wchodzących na rynek pracy Komisja uruchomiła stronę internetową „Twoja pierwsza praca z EURES-em”. Projekt „Twoja pierwsza praca z EURES-em” w swojej fazie początkowej ma na celu poprawę mobilności transgranicznej 5 000 osób¹²⁹. Ta strona internetowa pomoże osobom młodym w wieku 18–35 lat z Europejskiego Obszaru Gospodarczego w poszukiwaniu pracy, stażu lub przygotowania zawodowego w innym państwie. Pracodawcy mogą również znaleźć w innym państwie UE odpowiednich kandydatów na swoje trudne do obsadzenia wakaty.

Działanie nr 3: praca nad rozwiązaniami mającymi na celu usunięcie przeszkód, z jakimi mierzą się obywatele Unii i członkowie ich rodzin przebywający w państwie UE innym niż ich państwo pochodzenia w odniesieniu do dowodów tożsamości i zezwoleń na pobyt wydawanych przez państwa członkowskie

Pod koniec 2015 r. Komisja rozpoczęła szeroko zakrojone badanie dotyczące dowodów tożsamości i dokumentów pobytu wydawanych przez państwa członkowskie ich obywatelom, migrującym obywatelom UE i członkom ich rodzin przebywającym na terytorium tych państw¹³⁰.

W dniu 8 grudnia 2016 r. Komisja przyjęła plan działania w zakresie bezpieczeństwa dokumentów, w którym określono konkretne działania na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa dokumentów podróży, w tym krajowych dowodów tożsamości wydanych przez państwa członkowskie oraz dokumentów pobytu wydawanych obywatelom Unii przebywającym w innym państwie członkowskim i członkom ich rodzin¹³¹.

Działanie nr 4: promowanie najlepszych praktyk podatkowych w sytuacjach o charakterze transgranicznym oraz zapewnienie właściwego stosowania prawa UE, tak aby ułatwić obywatelom europejskim, którzy przemieszczają się lub prowadzą działalność na poziomie transgranicznym, radzenie sobie z różnymi zestawami przepisów podatkowych

¹²⁸ Zalecenie Rady z dnia 10 marca 2014 r. w sprawie ram jakości staży, Dz.U. C 88 z 27.3.2014, s. 1–4.

¹²⁹ <http://euxtra.com/en/2012/05/22/your-first-eures-job/>

¹³⁰ Badanie wspierające przygotowanie oceny skutków inicjatyw unijnych dotyczących dokumentów stałego pobytu i dokumentów tożsamości, które mają ułatwić korzystanie z prawa do swobodnego przemieszczania się.

¹³¹ COM(2016) 790 final.

W celu ustalenia, jakie – o ile występują – problemy podatkowe obywatele Unii napotykają przy przemieszczaniu się lub prowadzeniu działalności transgranicznej, Komisja rozpoczęła badania, aby przeanalizować obecne transgraniczne praktyki administracyjne państw członkowskich¹³² oraz sprawdzić, czy i w jakim stopniu podatnicy, którzy działają w kontekście transgranicznym, ponoszą wyższe koszty przestrzegania przepisów podatkowych niż podatnicy, którzy prowadzą działalność w jednym państwie członkowskim¹³³. Ponadto Komisja powołała grupę ekspertów z sektora prywatnego, aby zbadała problemy transgraniczne związane z podatkiem od osób fizycznych i podatkiem od spadków, a także określiła możliwe rozwiązania. Grupa ta opublikowała swoje ustalenia w dwóch sprawozdaniach¹³⁴. Jako główne problemy w sytuacjach transgranicznych wymieniono podwójne opodatkowanie, złożoność administracyjną związaną z kontaktowaniem się z co najmniej dwoma organami podatkowymi, trudności w uzyskaniu wystarczających informacji od różnych zaangażowanych organów podatkowych, a także dyskryminację. Komisja może i nadal będzie podejmowała działania prawne, aby rozwiązać problemy związane z dyskryminacją podatkową. Będzie promowała pragmatyczne sposoby eliminowania tych problemów, w tym zachęcała do korzystania z istniejących narzędzi rynku wewnętrznego do rozwiązywania problemów, np. SOLVIT, zachęcając do powszechniejszego przyjmowania najlepszych transgranicznych praktyk podatkowych oraz do ściślejszej współpracy między administracjami podatkowymi a podatnikami, w szczególności w celu zapewnienia, aby podatnicy posiadali wystarczające informacje o swoich prawach i obowiązkach.

Działanie nr 5: ustanowienie „platformy informacji o pojazdach”, aby uprościć uznawanie świadectw przydatności do ruchu drogowego, a tym samym ułatwić obywatelom odbywanie podróży do innych państw UE i zwiększyć bezpieczeństwo takich podróży

Dyrektywa 2014/45/UE w sprawie okresowych badań zdatności do ruchu drogowego pojazdów silnikowych i ich przyczep weszła w życie w dniu 3 kwietnia 2014 r.¹³⁵. W ramach pakietu dotyczącego przydatności do ruchu drogowego przyjęto dwie inne dyrektywy: dyrektywę 2014/46/UE w sprawie dokumentów rejestracyjnych pojazdów, na podstawie której dane zarejestrowanych pojazdów mają być przechowywane w elektronicznym rejestrze, a dopuszczenie do ruchu drogowego pojazdu, który stanowi bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa drogowego, zostaje zawieszona, oraz dyrektywę 2014/47/UE w sprawie drogowej kontroli technicznej pojazdów użytkowych, która dotyczy tworzenia profili ryzyka podmiotów gospodarczych, zapewnia lepsze uregulowania w zakresie kontroli drogowych (wykluczając również jakąkolwiek dyskryminację ze względu na obywatelstwo kierowcy lub kraj rejestracji pojazdu) oraz przewiduje kontrole drogowe zabezpieczenia ładunku.

Działanie nr 6: ułatwienie mobilności osób niepełnosprawnych na terytorium UE poprzez wspieranie w 2014 r. opracowania wzajemnie uznawanej w UE karty niepełnosprawności,

¹³²http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/studies/study_cross_border_tx_obstacles_final_report.pdf

¹³³ http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/studies/study_compliance_cts_final_report.pdf

¹³⁴ http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/individuals/expert_group/index_en.htm

¹³⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/45/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie okresowych badań zdatności do ruchu drogowego pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz uchylająca dyrektywę 2009/40/WE, Dz.U. L 127 z 29.4.2014, s. 51–128.

co pozwoli zapewnić tym osobom równy dostęp na terytorium UE do określonych, szczególnych udogodnień (głównie w obszarze transportu, turystyki, kultury i wypoczynku)

Wskaźnik zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych jest niski (obecnie około 48 %), a jedna trzecia z nich jest zagrożona ubóstwem. Ponadto osoby niepełnosprawne borykają się z problemami praktycznymi, gdy podróżują do innego państwa UE, na przykład dlatego, że ich karta lub status osoby niepełnosprawnej nie zawsze są uznawane. W związku z tym Komisja podjęła kwestię projektu dotyczącego europejskiej karty osoby niepełnosprawnej, aby wspierać wzajemne uznawanie statusu osoby niepełnosprawnej. W specjalistycznym badaniu (z 2010 r.) przeprowadzonym przez Akademicką Sieć Europejskich Ekspertów w dziedzinie Niepełnosprawności przedstawiono różnorodne udogodnienia przysługujące w państwach członkowskich po spełnieniu różnych kryteriów kwalifikowalności.

Na etapie wstępnym Komisja udostępniła państwom członkowskim kwotę 1,5 mln EUR i opublikowała zaproszenie do składania wniosków dotyczących projektów w 2015 r., aby ułatwić ustanowienie wzajemnie uznawanej europejskiej karty osoby niepełnosprawnej i związanych z nią udogodnień¹³⁶. Zapewnia również wsparcie finansowe na rzecz 15 uczestniczących państw członkowskich oraz rozpoczęła różne etapy prac nad kartą. Osiem państw złożyło wnioski dotyczące projektu i zostało wybranych: Belgia, Estonia, Włochy, Cypr, Malta, Rumunia, Słowenia i Finlandia. Realizacja projektów, którą rozpoczęto w lutym 2016 r., będzie trwała 18 miesięcy.

Unijna karta osoby niepełnosprawnej, która będzie miała wspólny wzór, zapewni równy dostęp do określonych szczególnych udogodnień, głównie w obszarach kultury, wypoczynku, sportu i transportu. Karta będzie wzajemnie dobrowolnie uznawana przez państwa członkowskie UE uczestniczące w systemie. Karta nie powoduje zmiany krajowych kryteriów kwalifikowalności ani przepisów. Państwa członkowskie zachowują swoją swobodę uznania w sprawie decydowania, kto kwalifikuje się do korzystania z karty, stosując krajową definicję niepełnosprawności, oraz do określenia procedury wydawania tego dokumentu.

Działanie nr 7: przedstawienie pakietu instrumentów prawnych służących dalszemu wzmocnieniu praw procesowych obywateli podejrzanych lub oskarżonych w postępowaniu karnym, uwzględniając specyficzną sytuację dzieci i obywateli wymagających szczególnego traktowania

W dniu 27 listopada 2013 r. Komisja przyjęła pakiet pięciu środków mających na celu dalsze wzmocnienie gwarancji proceduralnych dla obywateli w postępowaniu karnym. Trzy dyrektywy zaproponowane przez Komisję zostały przyjęte w 2016 r.:

- dyrektywa w sprawie domniemania niewinności, w której określono wspólne standardy odnośnie do tej zasady oraz prawo do obecności na rozprawie¹³⁷;

¹³⁶ VP/2015/012 – Zaproszenie do składania wniosków mających na celu wsparcie projektów krajowych dotyczących wzajemnie uznawanej europejskiej karty osoby niepełnosprawnej i związanych z nią udogodnień. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=629>

¹³⁷ dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym, Dz.U. L 65 z 11.3.2016, s. 1–11, która weszła w życie w dniu 31 marca 2016 r.

- dyrektywa w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci w postępowaniu karnym znacznie poprawi standardy europejskie w odniesieniu do wymiaru sprawiedliwości dla nieletnich¹³⁸;
- dyrektywa w sprawie pomocy prawnej posłuży zapewnieniu, aby prawo dostępu do adwokata było prawem skutecznym również w przypadku osób, których nie stać na skorzystanie z pomocy adwokata, w szczególności na początkowych etapach postępowania, gdy podejrzani są przesłuchiwanymi przez policję¹³⁹.

Trwa wdrażanie przez państwa członkowskie.

Komisja przyjęła również dwa zalecenia – w sprawie specjalnych gwarancji dla podejrzanych wymagających szczególnego traktowania w postępowaniu karnym (2013/C 738/02) oraz w sprawie pomocy prawnej w postępowaniach karnych (2013/C 738/03).

Działanie nr 8: dokonanie przeglądu europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń w celu ułatwienia rozstrzygnięcia sporów związanych z dokonywaniem zakupów w innym państwie UE

W listopadzie 2013 r. Komisja zaproponowała ulepszenie europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, aby lepiej chronić i informować obywateli Unii, którzy nadal napotykają problemy podczas dokonywania zakupów online¹⁴⁰.

Nowe rozporządzenie, które zostało przyjęte pod koniec 2015 r. i wejdzie w życie w czerwcu 2017 r.¹⁴¹, rozszerza zakres stosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń na roszczenia o wartości do 5 000 EUR. Te i inne zmiany sprawiają, że europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń będzie szybszym i tańszym narzędziem egzekwowania praw konsumentów i transgranicznego dochodzenia wierzytelności.

Działanie nr 9: opracowanie wzoru wyświetlania w internecie kluczowych wymogów, aby informacje o produktach cyfrowych były bardziej przejrzyste i łatwe do porównania, oraz uruchomienie w całej UE specjalnej kampanii na rzecz podnoszenia świadomości na temat praw konsumenckich

W ramach swojej kampanii uświadamiającej na temat praw konsumentów¹⁴² Komisja informowała obywateli o ich prawach wynikających z unijnego prawa ochrony konsumentów

¹³⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanyymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym, Dz.U. L 132 z 21.5.2016, s. 1–20, która weszła w życie w dniu 10 czerwca 2016 r.

¹³⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania, Dz.U. L 297 z 4.11.2016, s. 1–8, która weszła w życie w dniu 24 listopada 2016 r.

¹⁴⁰ W konsultacjach społecznych na temat obywatelstwa UE z 2012 r. podkreślono, że jeden na czterech respondentów napotkał problemy podczas zakupów przez internet.

¹⁴¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2421 z dnia 16 grudnia 2015 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 861/2007 ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń oraz rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 24 grudnia 2015 r., Dz.U. L 341 z 24.12.2015, s. 1–13.

¹⁴² http://ec.europa.eu/justice/newsroom/consumer-marketing/events/140317_en.htm

oraz o tym, gdzie można uzyskać więcej informacji, porady lub pomoc w przypadku pytań lub problemów (portal Twoja Europa¹⁴³, Sieć Europejskich Centrów Konsumentkich itd.). Kampania, która trwała od wiosny 2014 r. do marca 2016 r., miała na celu poszerzenie ogólnej wiedzy konsumentów o prawach przysługujących im w UE. Szczególny nacisk położono na dyrektywę w sprawie praw konsumentów¹⁴⁴, dyrektywę dotyczącą nieuczciwych praktyk handlowych¹⁴⁵, dyrektywę w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich¹⁴⁶ oraz dyrektywę w sprawie sprzedaży towarów konsumpcyjnych i związanych z tym gwarancji¹⁴⁷.

Działanie nr 10: podjęcie działań, aby wyposażyć organy administracji lokalnej w instrumenty umożliwiające im pełne zrozumienie kwestii związanych z prawami obywateli Unii do swobodnego przemieszczania się

Komisja pracuje nad wprowadzeniem narzędzia e-szkolenia dotyczącego unijnych praw do swobodnego przemieszczania się. Narzędzie to, opracowane we współpracy z państwami członkowskimi, będzie dostępne we wszystkich językach UE. Pomoże ono biurom obsługi, które odgrywają kluczową rolę w egzekwowaniu praw obywateli Unii do swobodnego przemieszczania się, w szczególności administracjom lokalnym, w lepszym zrozumieniu praw i obowiązków związanych z prawami obywateli Unii do swobodnego przemieszczania się, a tym samym w osiągnięciu poprawy pod względem stosowania przepisów UE w praktyce. To lepsze stosowanie przepisów powinno doprowadzić do ograniczenia problemów napotykanych przez obywateli Unii i ich rodziny, kiedy przenoszą się do innego państwa UE, w odniesieniu do ich praw pobytu, świadczeń z pomocy społecznej, dyskryminacji, dostępu do edukacji itd.

Lokalne administracje będą w stanie pozyskiwać i sprawdzać swoją wiedzę na temat praw i procedur określonych w prawie Unii w zakresie swobodnego przepływu, w tym w dyrektywie 2004/38/WE. Państwa członkowskie mogą dodawać informacje, które uważają za istotne, na temat transpozycji do prawa krajowego i wdrożenia tych przepisów.

Działanie nr 11: doprecyzowanie informacji na temat tego, do kogo powinni się zwracać obywatele w celu dochodzenia swoich praw, oraz ułatwienie uzyskiwania przez nich takich informacji poprzez zamieszczenie przyjaznego użytkownikowi przewodnika na głównych stronach internetowych Europa

Na swoim głównym portalu internetowym Europa Komisja wprowadziła narzędzie internetowe¹⁴⁸, które służy kierowaniu obywateli do najodpowiedniejszych służb, by pomogły

¹⁴³ http://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/index_pl.htm

¹⁴⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 64–88.

¹⁴⁵ Dyrektywa 2005/29/WE z dnia 11 maja 2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym, Dz.U. L 149 z 11.6.2005, s. 22–35.

¹⁴⁶ Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, Dz.U. L 95 z 21.4.1993, s. 29–34.

¹⁴⁷ Dyrektywa 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 maja 1999 r. w sprawie niektórych aspektów sprzedaży towarów konsumpcyjnych i związanych z tym gwarancji, Dz.U. L 171 z 7.7.1999, s. 12–16.

¹⁴⁸ <http://ec.europa.eu/your-rights/help/individuals/>

im rozwiązać ich problemy. Mogą to być służby na poziomie unijnym (unijne służby lub instytucje wsparcia), krajowym lub lokalnym¹⁴⁹.

Obecnie opracowywane jest nowe narzędzie, które ma reagować na konkretne potrzeby lub pytania obywateli. Na przykład obywatele mogą uzyskać porady, co należy zrobić, aby organ publiczny w innym państwie UE respektował ich prawa UE, prawa w zakresie zabezpieczenia społecznego (w tym w odniesieniu do świadczeń rodzinnych, opieki zdrowotnej w nagłych przypadkach, emerytur) oraz prawa pobytu, na temat uznawania ich klasyfikacji zawodowych, rejestrowania pojazdów oraz wymiany prawa jazdy. Obywatele mogą również otrzymać informacje o ich prawach konsumentów¹⁵⁰, o uzyskaniu pomocy, jeśli doświadczają dyskryminacji, o tym, jak złożyć skargę na niesprawiedliwe traktowanie przez organ UE, jak zgłosić naruszenie prawa Unii przez organy krajowe lub jak uzyskać pomoc konsularną, jeżeli przebywa się poza UE w państwie, w którym ich własne państwo nie posiada misji dyplomatycznej¹⁵¹. W 2015 r. stronę internetową odwiedziło 11 079 osób, co stanowi wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 86,6 %.

Komisja już oferuje przyjazne dla użytkownika informacje w wielu językach na temat praw obywateli Unii¹⁵² i stara się, aby informacje na jej stronach internetowych były łatwiejsze do znalezienia i by pomagały obywatelom lepiej zrozumieć, czym Komisja się zajmuje. Obecnie wdraża swój program transformacji cyfrowej¹⁵³, którego celem jest przedstawianie stosownych informacji w sposób przyjazny dla użytkownika.

Działanie nr 12 tiret pierwsze: promowanie świadomości obywateli Unii na temat ich praw wynikających z obywatelstwa Unii oraz w szczególności ich praw wyborczych poprzez opublikowanie w Dniu Europy w maju 2014 r. podręcznika opisującego te prawa UE przejrzystym i przystępnym językiem

W 2014 r. Komisja opublikowała podręcznik *Czy wiesz, że... 10 praw, które przysługują obywatelom UE*¹⁵⁴ oraz nową zaktualizowaną wersję broszury *Twoja Europa – Twoje prawa* we wszystkich językach urzędowych UE, aby podnieść poziom wiedzy i świadomości obywateli w zakresie ich praw jako obywateli Unii¹⁵⁵. Publikacje te były szeroko rozpowszechniane, w tym za pośrednictwem przedstawicielstw Komisji i Punktów Informacji Europejskiej Europe Direct. Wyjaśniono w nich w sposób przyjazny dla czytelnika niektóre

¹⁴⁹ Jedną z możliwości, które obywatele mają do dyspozycji na potrzeby rozwiązywania problemów, jest skuteczna mediacja lub inne alternatywne metody rozwiązywania sporów. Dyrektywa w sprawie mediacji stanowi unijne ramy umożliwiające obywatelom Unii wykorzystywanie w pełni mediacji jako środka rozstrzygnięcia sporów, bez względu na to, czy dotyczą prawa handlowego czy rodzinnego (dyrektywa 2008/52/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie niektórych aspektów mediacji w sprawach cywilnych i handlowych, Dz.U. L 136 z 24.5.2008, s. 3–8). W 2016 r. Komisja przyjęła sprawozdanie w sprawie stosowania tej dyrektywy (COM(2016) 542 final).

¹⁵⁰ Nabywanie towarów/usług w państwie, w którym obywatel mieszka, nabywanie towarów/usług w innym państwie UE, pozasądowa procedura wnoszenia skarg na bank, zakład ubezpieczeń, fundusz inwestycyjny itd., dokonywanie/otrzymywanie płatności za granicą w UE lub pozasądowe spory dotyczące towarów kupionych przez internet.

¹⁵¹ Np. w przypadku zgubienia lub kradzieży paszportu, poważnego wypadku, choroby lub zgonu, lub przestępstwa z użyciem przemocy, aresztowania lub zatrzymania, pomocy doraźnej/powrotu.

¹⁵² http://europa.eu/youreurope/citizens/index_pl.htm

¹⁵³ http://ec.europa.eu/ipg/basics/web_rationalisation/index_en.htm Program ten będzie stopniowo wdrażany do końca 2017 r.

¹⁵⁴ http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/10_eu_rights_en.pdf

¹⁵⁵ <http://bookshop.europa.eu/pl/twoja-europa-twoje-prawa-pbKM0214968/>

konkretne prawa obywateli Unii, takie jak możliwość zwrotu wadliwych towarów zamówionych przez internet, korzystania z niskich kosztów roamingu oraz uzyskania odszkodowania za odwołane loty. W publikacjach tych przedstawiono rzeczywiste sytuacje, w tym udział w wyborach europejskich i lokalnych, wyrażanie przez obywateli swojego zdania, korzystanie przez obywateli z ich praw do swobodnego przemieszczania się, prawa do otrzymania niezbędnej opieki zdrowotnej w dowolnym państwie UE, a także praw konsumentów i praw podróżnych. Wyjaśniono też, w jaki sposób można kontaktować się z organami UE we własnym języku oraz jak uzyskać informacje i pomoc w zakresie przysługujących praw UE.

Działanie nr 12 tiret drugie: przedstawienie propozycji konstruktywnych sposobów umożliwiania obywatelom Unii mieszkającym w innym państwie UE pełnego uczestnictwa w życiu demokratycznym UE poprzez utrzymanie ich prawa do głosowania w wyborach krajowych w państwie pochodzenia

Obecnie pięć państw członkowskich (Dania, Irlandia, Cypr, Malta i Zjednoczone Królestwo) posiada przepisy, zgodnie z którymi obywatele mogą utracić swoje prawa do głosowania w wyborach krajowych tylko dlatego, że skorzystali z prawa do swobodnego przemieszczania się w UE. Choć zgodnie z traktatami UE w kompetencji państw członkowskich leży określenie, kto jest uprawniony do głosowania w wyborach krajowych, praktyki polegające na pozbawianiu praw wyborczych mogą źle wpływać na korzystanie z prawa do swobodnego przemieszczania się.

W dniu 29 stycznia 2014 r. Komisja przyjęła zalecenie¹⁵⁶, w którym zachęca się zainteresowane państwa członkowskie do zapewnienia obywatelom, którzy korzystają z należnego im prawa do swobodnego przemieszczania się, możliwości zachowania prawa do głosowania w wyborach krajowych, jeśli wykazą oni ciągłe zainteresowanie życiem politycznym w państwie, którego są obywatelami, w tym poprzez złożenie wniosku o pozostanie w spisie wyborców. Komisja zaleciła również tym państwom członkowskim, żeby informowały swoich obywateli w stosownym terminie i we właściwy sposób o warunkach i praktycznych ustaleniach w odniesieniu do zachowania ich prawa do głosowania w wyborach krajowych. Komisja w dalszym ciągu monitoruje sytuację w tych państwach członkowskich.

Działanie nr 12 tiret trzecie: zbadanie możliwości wzmocnienia i rozwoju europejskiej przestrzeni społecznej

W ramach partnerskiej współpracy z nadawcami, takimi jak Euronews, Komisja finansuje i współfinansuje produkcję lub rozpowszechnianie produktów multimedialnych (radiowych, telewizyjnych, internetowych itd.) za pośrednictwem europejskich mediów – jednocześnie w pełni szanując niezależność redakcyjną nadawców – w kilku językach. Ponadto produkuje i nadaje europejskie programy w sześciu językach oraz finansuje czasopisma o tematyce unijnej.

¹⁵⁶ Zalecenie Komisji w sprawie zapobiegania konsekwencjom pozbawiania praw wyborczych obywateli Unii korzystających z prawa do swobodnego przemieszczania się (COM(2014) 391 final).